

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Perei Napközi-otthonos Óvoda és Mini Bölcsőde
3853 Pere, Rákóczi u. 3.

2019

Tartalomjegyzék

Az óvoda jellemző adatai.....	3
1. Óvodánk bemutatása.....	4
1.1. A község és az óvoda bemutatása.....	4
1.2. Gyermekkép, óvodakép, pedagóguskép.....	6
Óvodai nevelésünk hangsúlyos területei.....	8
1.3. Az óvoda szakmai dokumentumai.....	9
2. Nevelési céljaink, feladataink.....	11
2.1. Nevelési céljaink.....	11
2.2. Nevelési feladataink.....	12
2.3. Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program.....	13
2.4. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	24
2.5. Az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	29
2.6. Anyanyelvi nevelés.....	31
3. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai.....	33
3.1. Játék.....	33
3.2. Munka jellegű tevékenységek.....	39
3.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	42
3.4. Komplex művészeti (esztétikai) nevelés.....	46
3.5. Verselés, mesélés.....	47
3.6. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	50
3.7. Rajzolás, mintázás, kézi munka.....	53
3.8. Mozgás.....	58
3.9. A külső világ tevékeny megismerése.....	61
3.10. Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés, tevékenységek.....	64
3.11. Jobb Veled a Világ Boldogságóra program.....	66
4. Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	68
4.1. Napirend.....	68
4.2. Személyi feltételek.....	69
4.3. Tárgyi környezet.....	69
4.4. Új óvodai és bölcsődei intézménynek helyet adó épület építése Perén.....	70
4.5. Az óvoda kapcsolatai.....	71
5. Gyermekvédelem.....	75
6. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése.....	78
7. Az intézmény integrációs programja, esélyegyenlőséget szolg. int.....	81
8. A nemzetiség kultúrájának és hagyományainak ápolásával kapcsolatos feladatok.....	84
9. Tehetséggondozás.....	86
10. Záradék.....	88
10. Legitimáció.....	89
Jogszabályi háttér.....	90

Az óvoda jellemző adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése:

Perei Napközi-otthonos Óvoda és Mini Bölcsőde, Pere

Az óvoda pontos címe, telefonszáma, e-mail címe:

3853 Pere, Rákóczi u. 3. 46/421-426 pereiovoda@gmail.com

Az óvoda fenntartója, címe, telefonszáma:

Pere Község Önkormányzatának Képviselő-testülete

3853 Pere, Rákóczi u. 1. 46/385-603

Óvodai csoportok száma:

1 csoport

Az óvoda vezetője, a program készítője:

Salákné Zsiros Mária

1. Óvodánk bemutatása

1.1. A község és az óvoda bemutatása

Pere bemutatása

Pere község a Hernád folyó bal partján Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a gönci járásban található. Határos Abaújszántó, Hernádszentandrás, Hernádbúd, Felsődobsza, településekkel. Vasútállomása nincs, de a településből rendszeres autóbusz közlekedés van a közeli Ináncs állomásra. A hozzá legközelebb fekvő város Encs, amelynek a községtől való távolsága közúton 9 km.

A település fekvése gyönyörű a község a Hernád menti dombokra települt. A domborzat nagyban meghatározta a falu település szerkezetét. A község belterületét a Hernád menti liget erdő és a község feletti domb lombos erdeje határolja. A község területe mintegy 9 km², külterülete nagyobb részben szántóföld a többi rét, legelő, erdő.

Pere neve 1282-ben tűnik fel először az oklevelekben már mai alakjában. A falu határában több őskori temetőt találtak a régészeti feltárások során.

Létszám adatok:

1960-ban 863	2001-ben 404	2015-ben 340	fő a településen lakók száma.
1970-ben 818	2011-ben 317	2016-ban 356	
1980-ban 609	2013-ban 339	2017-ben 354	
1990-ben 476	2014-ben 344		

A 60-as években nagyrészt a mezőgazdaság adott megélhetést a falu lakóinak, ill. a szakképzett emberek az akkor még jó közlekedési viszonyokat kihasználva a közeli nagyközségben Encsen és a megyeszékhelyen, Miskolcon vállaltak munkát.

A 70-es évektől bekövetkező csökkenést az okozta, hogy a földcsuszamlás miatt az építési engedélyeket korlátozták, s ezért a fiatalok szülőföldjüket hátrahagyva teremtettek otthon családjuk számára.

2010 után újra növekvő tendenciát mutat a község lakóinak száma. Ennek oka, hogy az alulképzett emberek számára a közfoglalkoztatás munkalehetőséget biztosít, ill. az előregedett házak vásárlása révén lakhatást biztosítanak a családjuknak.

A település rendelkezik ivóvíz- és szennyvízhálózattal, a gázvezeték is kiépítésre került. Van telefon- kábeltv- is internetszolgáltatás.

A turizmus révén vált egyre ismertebbé a település. A kikapcsolódni vágyók számára a Hernád folyó és a környező zempléni, abaúji nevezetességek kirándulások célpontjai, melyhez a camping és a panzió kiváló szálláslehetőséget biztosít.

Az óvoda bemutatása

Sajnos nincsenek hiteles adataink arra vonatkozóan, mióta működik a településen óvoda, a korábban itt dolgozók és a településen élők elmondása alapján az 1950-es években nyári óvodaként kezdett működni, segítő a településen mezőgazdasági munkát végző nők gyerekeinek felügyeletét.

Jelenleg egy köznevelési intézményt – egy egycsoportos óvodát - tart fenn a község önkormányzata, korábban (8-10 évvel ezelőtt) az alsótagozaton összevont osztályok működtek, ma már az iskolás gyermekek az ETKT társulási megállapodása szerint az encsi Zrínyi Ilona Általános és Művészeti Alapiskola, ill. a szabad iskolaválasztás jogával élő szülők gyermekei az encsi Szent László Katolikus Általános Iskola és az ináncsi Arany János Általános Iskola tanulói.

Hosszas várakozás után befejeződött az óvodának és mini bölcsődének helyet adó épületnek az építése. Az új épület építése nagyon időszerű volt már, hiszen egy közel 200 éves épületben működik az óvoda, s 2003 óta mindaddig sikertelenül pályázott a fenntartó, a község önkormányzata.

Az óvoda egycsoportos, 25 férőhellyel rendelkezik; a gyermeklétszám évenként változó, általában 20-25 fő körüli.

Az óvodában szakképzett pedagógusok foglalkoznak a gyerekekkel, ebből egy szakvizsgázott óvodapedagógus, ill. egy fő gyógypedagógiai képzettséggel rendelkezik. Az óvónők készek a folyamatos pedagógiai innovációk befogadására, mind szervezett formában, mind pedig önképzéssel.

Pedagógiai programunk biztosítja a gyermekek egészséges életmódra nevelését, egészséges életvitelének kialakítását, fejlesztését. Az érzelmi, erkölcsi, értékorientált nevelést, a szocializáció biztosítását, valamint az anyanyelvi nevelést, értelmi fejlesztést a tevékenységben megvalósuló tanulással kívánjuk elősegíteni.

Ezáltal az óvodai életet kívánjuk színesebbé tenni, gyermekeink iskolai alkalmasságát megalapozni, segítséget nyújtani az óvoda és iskolai közötti átmenet zökkenőmentessé tételében.

Az óvodánkba járó gyermekek két település gyermekei: Pere, valamint a szomszédos Hernádbúd 3- 7 éves korú gyermekei. Az utóbbi 5-6 évben van néhány gyermek, aki nem a község óvodájába jár, hanem a közeli kisváros, Encs óvodájába.

Idén minden gyermek gyermekvédelmi kedvezményben részesül, 50% a hátrányos, 25% a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.

A családokban általában több gyermeket nevelnek (3 vagy több gyermeket). A családszerkezetre jellemző, hogy a szülők nagyobb arányban közösen nevelik gyermekeiket, néhányan egyedülálló szülőként, de a tágabb családjuk támogatásával nevelik gyermeküket.

1.2. Gyermekkép, óvodakép, pedagóguskép

A (2,5) 3-6 (7) éves életszakasz kiemelkedő jelentőségű a személyiségfejlődés folyamatában. Ennek az életkornak a fejlesztését a kisgyermekkor nyitottsága, érdeklődése, kíváncsisága segíti elő.

Gyermekeinket - mint fejlődő személyiséget – gondoskodás és különleges védelem illeti meg. Óvodánkban a gyermek érdeke mindenek felett álló. Arra törekszünk, hogy a gyerekek derűs, nyugodt, biztonságos környezetben töltsék mindennapjaikat, ahol kinyílik előttük a világ, ahol felfedezhetik a csodákat, szárnyalhat fantáziájuk, kedvükre alkothatnak.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, ennek megfelelően valamennyi gyermek számára az egyenlő hozzáférés biztosításával a gyermeki személyiség - egyedi, mással nem helyettesíthető – teljes kibontakoztatásán munkálkodunk. A gyermeknek joga van arra, hogy egyediségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben, integrált, inkluzív környezetben nevelkedjen.

Minden gyermekkel megismertetjük a saját értékeit és saját képességeiket figyelembe véve fejlesztjük őket a játék segítségével, mert azt gondoljuk, hogy óvodáskorban a játék a fejlődés és a fejlesztés leghatékonyabb eszköze. Az élményeket feldolgozó szabad játék során a gyermek befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé, segítőkésszé válik, így az óvodáskor végére koruknak megfelelő mértékben empátikusak, szolidáris játszótársak és csoporttársak lesznek.

A társkapcsolatok mellett az óvoda összes dolgozójával együtt neveljük, fejlesztjük őket, ezért mi felnőttek tetteinkkel sugározzuk a feltétel nélküli szeretetet

Nevelőtestületünk hitvallása a teljes és igaz gyermekkor biztosítása, a különbözőségek elfogadása és elfogadtatása, sok időt adva adottságaik, képességeik nyugodt fejlődéséhez, a közös élményekre, tapasztalatokra épülő, életszerű tevékenységek által, hogy önálló, magabiztos, kiegyensúlyozott, a világ dolgaira nyitott, önmagukkal és másokkal szemben igényes óvodásként lépjenek be az iskolába.

HANGSÚLYOZZUK:

- a gyerekek mindenek felett álló érdekét,
- az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének, a szabad játék elsődlegességének biztosítását,
- azt a tényt, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre,
- a gyermeki személyiség egészként való kezelését (testi, lelki, szellemi harmónia holisztikus szemlélete),
- a gyermeki személyiség sokoldalú fejlődésének elősegítését,

- a gyerekek egyéni képességeinek kibontakozását,
- a gyermeki személyiség és másság tiszteletét, szeretetét, megbecsülését és elfogadását,
- az inkluzív (befogadó) nevelés fontosságát,
- a gyermeki jogok fokozott védelmét,
- minden gyermek számára az egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben való részvétel biztosítását,
- a gyermekek meglévő hátrányainak csökkentését,
- előítéletek kibontakozásának megakadályozását,
- a gyermeket körülvevő személyi- és tárgyi környezet meghatározó szerepét,
- a multi- és interkulturális értékek megismertetését,
- környezettudatos nevelés szükségességét,
- a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, a interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

AZ ÓVÓNŐ ATTITÚDJE, STÍLUSA:

- Természetes viselkedésével biztonságot, védelmet jelent a gyermekek számára,
- modellértékű, befogadó attitűdjével a különbözőségek elfogadásának természetessé tétele a gyermekek számára,
- a segítőkészséget helyezi előtérbe,
- nyitott, kreatív, érzékeny, a jelenségeket komplex módon közelíti meg,
- gazdag, sokszínű, árnyalt érzelmi megnyilvánulásai hitelesek,
- megértő, elfogadó, együttérző, barátságos a gyermekekkel,
- felismeri a gyermekben a lehetőséget, értéket, tehetséget,
- elhivatott a programmal szemben, hisz az egészséges életmód, a sok mozgás, a művészeti nevelés hatékonyságában és a játék erejében.

ELVÁRÁSOK A DAJKÁVAL SZEMBEN:

- Segítse az óvoda működését, járuljon hozzá az óvodai nevelés eredményességéhez,
- a gyerek-dajka kapcsolatot a pozitív attitűd jellemezze.
- legyen gyermekszerető, szorgalmas, mindig segítőkész, derűs (de nem hangoskodó), kedves, mosolygós,
- az óvónőkkel összhangban tegye a dolgát, a különbözőségek tiszteletével, elfogadásával.

ÓVODAI NEVELÉSÜNK HANGSÚLYOS TERÜLETEI:

- **egészséges életmódra nevelést:**

A program ezt a nevelési területet kiemelten kezeli. Az egészséges életmódra nevelés komplex fogalom, magában foglalja a test és a pszichikum egészségének megóvását, az életkor adta lehetőségen belül önálló karbantartását. E célunkat a szervezet állandó és folyamatos gondozásával, edzéssel, az egészséges táplálkozással, sok mozgással, aktív és passzív pihenéssel szeretnénk elérni.

- **és a komplex művészeti nevelést:**

A művészet a teljes személyiség harmonikus fejlődését segíti, különös tekintettel az érzelmek dominanciájára. Az esztétikai nevelés különböző területeit is a **játékba** integráljuk és komplexen kezeljük a programunkban. A néphagyományok beolvadása az esztétikai nevelésbe magába foglalja a jeles napokra való emlékeztést, az örömteli közös készülődést az ünnepekre, a játék, munka, ismeretszerzés lehetőségét.

1.3. Az óvoda szakmai dokumentumai

1.3.1. Óvodavezetői beszámoló és munkaterv

Főbb fejezetek

1. Pedagógiai folyamatok

Tervezés – megvalósítás – ellenőrzés

2. Személyiség- és közösségfejlesztés

3. Eredmények

4. Belső kapcsolatok, együttműködés

A belső tudásmegosztás intézményi gyakorlata

5. Az intézmény külső kapcsolatai

Az intézmény legfontosabb partnerei, partneri kapcsolatok tartalma, a partnerek tájékoztatása az intézmény eredményeiről

Az intézmény részvétele a közéletben

6. A pedagógiai munka feltételei

Tárgyi, infrastrukturális feltételek

IKT-eszközök kihasználtságának jellemzői

Szervezeti feltételek: A pedagógus-továbbképzés preferált irányai

A humán erőforrás megfelelősége a pedagógiai céloknak

7. Az óvodai nevelés országos alapprogramjában az elvárásoknak és a pedagógiai programban megfogalmazott intézményi céloknak való megfelelés

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának céljai a pedagógiai programban

A pedagógiai programban szereplő kiemelt stratégiai célok operacionalizálása, megvalósítása, intézményi eredmények

8. Gyermekvédelem

9. Alapító okirat szerinti feladatellátás jellemző adatai

1.3.2. A program csoportnaplója

Nevelőtestületünk a helyi nevelési programhoz az Állami Nyomda által kibocsátott Óvodai csoportnaplót használja, a nyomtatványban megjelenő rendszernek megfelelően.

Tartalmazza:

- A gyermekcsoport szokás-szabályrendszerét az egészséges életmódra nevelés, az értékorientált közösségi nevelés, az anyanyelvi és értelmi fejlesztés területén.

Tervezési időkeret 1 hónap:

(ünnepek, kirándulások, kulturális és sport programok, óvoda-család programjai, egyéb szervezési feladatok)

- Tevékenységi tervet

Tervezési időkeret: hetente

(a fejlesztés tartalma a különböző tevékenységformák által)

1.3.3. Az egyéni fejlődés-fejlesztés dokumentumai

A Fabula Humán Szolgáltató Bt. 2013-ban megjelent „A 3-7 éves korú gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció” c. kiadvány segítségével.

Tartalmazza:

- a gyermek anamnézisét,
- a képességek (testi képességek, egészséges életmód, a szociális képességek, értelmi képességek), a különböző tevékenységek (játék, verselés, mese, ének, zene, énekes játék, gyerektánc, rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, mozgás, a külső világ tevékeny megismerése, munka jellegű tevékenységek) megfigyelés alapján történő nyomon követése
- a fejlesztendő területek jelölésével a fejlesztés tartalmát
- a szülővel történő félévi értékelő megbeszélés aláírással történő igazolását.

Időkerete: év elején (okt. – nov.) ill. év végén (ápr. - máj. - jún.)

2. Nevelési céljaink, feladataink

2.1. Nevelési céljaink

- Lehetőséget nyújtunk a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységre, különös tekintettel a játéokra.
- Egészséges, szellemileg érett, érdeklődő, fogékony, nagy tudásvágyú, gazdag ismeretanyaggal rendelkező, kiegyensúlyozott személyiségű gyermekek nevelése.
- Az egyéni és életkori sajátosságok figyelembevételével az egészséges életmód és életszemlélet megalapozása, a családokkal együttműködve, önbizalommal teli, a világban eligazodó, boldog gyermekek nevelése.
- A gyermekekben rejlő lehetőségek kibontakozásának maximális elősegítése.
- A gyermeki személyisége teljes kibontakoztatásának támogatásával, az óvoda pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezetének biztosításával a kisiskoláskorba való átlépés belső pszichikus feltételek megteremtése, az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése, az iskolába való lassú átmenet biztosítása.
- A gyermeki személyiséget a tisztelet, elfogadás, szeretet övezzék. A nevelés segítse elő a gyerekek egyéni képességének kibontakoztatását, az individuális nevelés alapelveit figyelembe véve.
- A gyermeki nyitottságra, érzelmi vezéreltségre építve elősegítjük, hogy tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje, védje és becsülje azt.
- A gyermek hátrányainak csökkentése az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátásával is.
- Célunk olyan környezet kialakítása, mely biztosítja a sérült, sajátos nevelési igényű gyermekek harmonikus személyiségfejlődését, támogatja eredményeit, erőnyeit, értékelni tudja sikeres próbálkozásait, másságát elfogadja.

2.2. Nevelési feladataink

- A gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlesztése, az általános ismeretanyagot kiegészítve, nagy hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra neveléssel, és a komplex művészeti nevelés eszközzel egyaránt.
- Érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, a gyerekek testi, lelki, értelmi szükségleteinek kielégítése.
- Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, a személyiség szabad kibontakozásában, a gyermeket körülvevő személyi- és tárgyi környezet szerepe meghatározó, ezért ezekre fokozott hangsúlyt fektetünk.
- Nevelésfilozófiánk a gyermeki személyiség szeretete, megbecsülése és tisztelete.
- Az óvodások megfelelő nyugalom, biztonságot, és szakmai stabilitást igényelnek. Minden tevékenységet ennek rendelünk alá, így feladatunk a nyugalom légkörének megteremtése.
- Kreatív tevékenységek során alapkészségeik, kez ügyességük, megfigyelőképességük, figyelmük, esztétikai ízlésük fejlesztése.
- A kompetencia alapú nevelés kialakítása, amely képessé tesz a gyerekeket az együttélésre és felkészíti őket az iskolai életmód elfogadására.
- A nevelés legfőbb területének a játékot tekintjük.
- A különbözőségek tisztelete, elfogadása, sajátosságainak megismerése, kezelése egymáshoz való alkalmazkodással, egyénhez igazított differenciált fejlesztéssel.

2.3. Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program

Az egészséges életmódra, az egészséges életvitel igényére nevelés óvodában kiemelt jelentőséggel bír. Így kialakulhat a gyermekekben az igény a későbbi egészséges életvitelre.

Az ember legfőbb értéke az élete és az egészsége. E gondolat jegyében választottuk óvodánkban az egészséges életmódra nevelést egyik fő tevékenységi formaként. Hiszen az óvodáskorban alakulnak ki a gyermekek alapvető egészségvédő szokásai, társas kapcsolatainak jellemzői, ekkor mutatkozik meg elemeiben a cselekvés vágya, a játékkedv, a tanulás iránti érdeklődés.

Az egészség szomatikus, pszichikus és szociális elégedettséget, harmóniát jelent. Az egészséges életmódra nevelés szoros összefüggésben van a gondozással. Az egészséges életmódra nevelés fogalma integratív jellegű.

Nem egyszerű összeadása a hozzátartozó nevelési feladatoknak, hanem sajátos szemlélet és magatartásforma. Olyan értékek hordozója, amelyek összességükben szolgálják a gyermek, a leendő felnőtt testi, és lelki szükségletének kielégítését, harmóniáját.

Az egészséges életmódra nevelés jelentősége különösen napjainkban növekedett meg, ugyanis:

- az étkezési kultúra nemkívánatos irányba tolódik el,
- a gyermekek körében nagymértékben csökken a szabadban tartózkodás, a sok-sok mozgás igénye,
- gyakran károsodik a gyermek lelki egészsége,
s így nem biztosított minden gyermek számára az egészséges életvitel feltétele.

2.3.1. Céljaink

- Az óvodában az egészséges életmódra nevelést a gyermekek egyéni adottságaihoz, szervezetüknek biológiai és pszichés állapotához igazított programokkal, az önállóságra nevelés differenciált alkalmazásával szeretnénk eredményesebbé tenni.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása és megelőzése.
- A legfontosabb a derűs, kiegyensúlyozott, családi légkör megvalósítása, a mentális egészségre nevelés. Ez hosszú távon meghatározza a felnövekvő gyerekek önmaguk által kialakított életritmusát, életstílusát. Az egészséges magatartás nemcsak pillanatnyi egészséget, hanem annak megőrzését, tudatos rögzülését és a károsító körülmények elkerülését jelenti.
- Célunk, hogy óvodásainkban kialakuljon az igény saját magukkal és a környezetükkel a gondozottságra, ápoltságra, válják szokásukká a rendszeres testedzés, mozgás!
- Speciális testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel és az óvodapedagógusokkal együttműködve.

2.3.2. Feladataink

HELYES ÉLETRITMUS KIALAKÍTÁSA

- A napi életritmus megtervezésénél kellő hangsúlyt kap az elegendő idő biztosítása a nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben.
- Ennek érdekében a gyerekek óvodában eltöltött idejét ésszerűen, szükségleteinek megfelelően osztjuk be.
- A helyes életritmust fokozatosan az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően a családokkal együttműködve alakítjuk ki.
- A lelki egészség megóvása, mentálhigiénés szemlélet.
-

GONDOZÁS

- A gondozás az óvoda egyik nélkülözhetetlen alaptevékenysége, szerves része az óvodai életnek.
- A gondozás szűkebb értelemben jelenti a napi gondozási teendők ellátását, tágabb értelemben az egészséges életmódra nevelést, a mozgás-szükséglet kielégítését, a pszichés és szociális harmónia megteremtését.
- A közvetlen gondozási feladatok mindenekelőtt a testi szükségletek kielégítésére vonatkoznak. E téren a gyermeki magatartás, önállóság, szokások tekintetében igen nagy az eltérés, ezt az óvodánkban mindenképpen toleráljuk.
- Az egészség harmonikus megőrzése különös gondoskodást igényel az újonnan óvodába érkező 2,5-3 éves gyerekeknél. Számukra szinte minden benyomás új: újak a tárgyak, az életritmus, a társak és az óvó nénik is. Az új megszokása, elfogadása nem mindenkinél egyszerre következik be. Ezért különösen nagy figyelmet, törődést fordítunk a kicsik beilleszkedésére.
- Az egészséges személyiségfejlődés egyik legfontosabb feltétele az óvodapedagógus és a gyermekek közötti meleg kapcsolat, a közvetlen hangvétel, a kellemetlen érzések okainak megszüntetése (pl.: szomjúság, éhség, fázás, átnedvesedett ruházat, stb.).
- A szervezési feladatok pontos megoldása fontos gondozási tevékenységeink folyamatában:
 - környezet higiéniájának állandó és széles körű biztosítása,
 - étkezéssel kapcsolatos felszerelések tisztántartása, a fertőzések megelőzése,
 - napközbeni folyamatos víz-szükséglet biztosítása,
 - szoba megfelelő hőmérsékletének, világításának biztosítása,
 - gyerekek védelme a zajártalmakkal szemben,
 - a balesetveszély és a veszélyes tárgyak kiiktatása a gyerekek közeléből.

EGÉSZSÉGVÉDELMEZ CÉLZÓ TEVÉKENYSÉGEINK

- A gondozási, testi nevelési, és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása, megvalósítása elősegíti a gyermek egészségének megóvását. A higiénés szabályok betartására vonatkozó intézkedések biztosítják a szervezet általános védekező képességének fokozását, a betegségek megelőzését.
- Az óvodapedagógus fontos feladata az anamnézis-felvétel közben felderített, ritkán előforduló, az óvodai közösségbe kerülést nem feltétlenül akadályozó betegségek (pl.: krupp, allergia, asztmatikus tünetek, lázgörcs, epilepszia, cukorbetegség stb.) regisztrálása, figyelemmel kísérése, alapvető tennivalók elsajátítása és a gyermek fiziológiás szükségletének biztosítása, (pl. étrend helyes betartása) az egészségi állapot egyensúlyban tartásához szükséges környezet megteremtése.
- Éves rendszerességgel kerül sor a védőnői-, orvosi szűrésekre, melyek lebonyolításában az óvodavezetőnek vezető szerepe van: megszervezi a vizsgálatokat (idő, hely), felhívja az orvos figyelmét azokra az eltérésekre, melyek felderítése, kezelése szakorvosi vizsgálatot igényelhet (pl. hanyag tartás, mozgásszervi eltérések, érzelmi labilitás, impulzivitás).
- A gyermek testi épségének védelme és a baleset megelőzés magába foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a hibaforrások megszüntetését. A gyermeki gondolkodásmód sajátosságából, valamint a szenzomotoros koordináció zavaraiából adódóan következnek a tipikus gyermekbalesetek (törések, zúzódások), ezek teszik szükségessé a felnőtt állandó kontrollját, a tevékenységek figyelemmel kísérését. Önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük ezért gyermekeinket (konfliktuskezelés, tolerancia)
- A betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- Megteremtjük a gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezetet.
- A gyerekek viselkedésének folyamatos megfigyelése, mert erre épül a mentálhigiéné gyakorlati megvalósulása.
- Egészséges környezet, rendszeres szellőztetés, ideális hőmérséklet biztosítása, a mindennapos porszívózás, portalanítás, az allergia-okozók kiszűrése érdekében.
- A helytelen életmód szokásainak korrekciója.
- A közvetlen környezetünkben adódó egészségnevelési és mozgáslehetőség mindennapos kihasználása.
- Családi sportdélután megrendezése.
- A mindennapi tevékenységeink közé az alábbi egészségneveléssel kapcsolatos témakörök játékos feldolgozása:
 - Egészséges vagyok?
 - Óvom az egészségem, védem a fogaim épségét, betegségmegelőzés

- Az időjárásnak megfelelően öltözködöm.
- Egészségesen és változatosan étkezem.
- Sokat mozgok.

TESTÁPOLÁS, SZEMÉLYI HIGIÉNY

- A testápolás az óvónő és a gyerekek bensőséges kapcsolatára épül, s fel is erősíti azt. Óvodánkban ezt a bensőséges kapcsolatot beszélgetésekkel, történetek, rögtönzött meselemek elmondásával, játékos helyzetek teremtésével, személyre szóló tevőleges segítségnyújtással segítjük elő, úgy, hogy végső célunk mégiscsak a testápolás örömeinek az elérése.
- Tisztálkodásnál: a kézmosás, törülközés, fésülködés, fogápolás helyes, rendszeres végzésére szoktatjuk gyerekeinket.
- WC-használat közben feladatunk az intimitás tiszteletben tartása, a WC-papír rendszeres és megfelelő használatára szoktatás, különös tekintettel a kislányokra, a WC-higiéncia (leöblítés) szabályainak kialakítása.
- Az orrfúvás segítése, illetve a zsebkendő önálló használatának az elsajátítása is megértő magatartást igényel tőlünk, óvónőktől.

ÖLTÖZKÖDÉS

- Az öltözködéssel kapcsolatosan óvodánkban kettős a feladata. Egyrészt a szülők megnyerése az időjáráshoz igazított öltözködési szokások kialakításához, másrészt a gyerekeink fokozatos önállóságra szoktatása.
- A szülőknél szeretnénk elérni, hogy gyerekeik öltözéke célszerű, tiszta és könnyen kezelhető legyen.
- Fontos, hogy a gyerekek ruházata a sokféle tevékenység gyakorlásához, az időjárás változásaihoz igazodó kényelmes, könnyen fel- és levehető legyen.
- Tájékoztatjuk a szülőket arról, hogy egészségügyi szempontból szükséges a gyerekeknek benti cipő, kicsiknek szükség esetén váltóruha.

TÁPLÁLKOZÁS

- A gyermek egészséges fejlődésének feltételei közé tartozik a helyes táplálkozás.
- A helyes táplálkozás biztosítására az óvoda nagy gondot fordít a napi háromszori étkezés biztosításával.
- Gyerekkorban a tápanyagok nemcsak a játék, a mozgás, vagy más tevékenység során elfogyasztott energiát pótolják, hanem a növekedéssel és fejlődéssel járó testépítést is

biztosítják. Mindez fehérje dús, és vitamindús táplálkozást igényel a gyermekek számára.

- Étkezés során a különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése,
- Természetesen fontosnak tartjuk az egyéb tápanyagok, pl.: a szénhidrátok, növényi zsiradékok, vitaminok, a különböző ásványi anyagok és rostok megfelelő mennyiségű biztosítását, továbbá azt is, hogy étkezésük megfelelően változatos legyen.
- Az óvoda étrendjéből nem hiányozhat a fehérjét és a csontfejlődés szempontjából fontos kalciumot tartalmazó tej- és tejtermék az évszaktól függetlenül, a sok gyümölcs- és zöldségféle és a kellő mennyiségű folyadék.
- A gyerekekkel közösen az idénynek megfelelő gyümölcsökből, vagy zöldségekből salátát készítünk.
- Az óvodapedagógusok tanácsot adnak (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki: Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólaféléket, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér, magvas pékáruk.
- Óvodai napirend keretében ismertetik meg az óvónők a dajkával együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel. Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében bekapcsoljuk a napi programba az alternatív egészségfejlesztő programot, melyek játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítése, tízórai összeállítás).

PIHENÉS, ALVÁS

- (2,5)3-7 éves korban az egész napi alvásigény általában 10-12 óra. Ez nagy, egyéni eltéréseket mutathat. A gyerek akkor aludt eleget, ha felkeltés nélkül ébred fel. A gyerek ezen alvásszükségletének kielégítése részben óvodánkra hárul.
- Alvásidő előtt alaposan kiszellőztetünk, nyugodt, csendes, tiszta, pormentes levegőt biztosítunk.
- Jól szellőző fektető ágyakat használunk, alváshoz tiszta ágyneműt biztosítunk.
- Elalvás előtt mesével, altatódallal, zenével hangoljuk rá a pihenésre a gyerekeket.
- A nem-alvó gyermekeket megkérjük, hogy a pihenni vágyókat ne zavarják.

TESTEDZÉS

- Az edzésformáknak két fajtáját alkalmazzuk: a mindennapi élet nyújtotta lehetőségeket és a különböző fürdőzéseket.
- Minden lehetőséget megragadunk arra, hogy minél több időt töltsünk a szabadban, hogy a játék, a mozgás, a kezdeményezések a szabadban történjenek.
- Lehetőség szerint heti egy alkalommal sétát teszünk az óvoda közvetlen és tágabb környezetének felfedezésére.
- Évszakonként egy alkalommal buszos kirándulást szervezünk távolabbi helyekre (pl.: Nyíregyháza Állatpark, Szilvásvárad, Lillafüred, Miskolci Vadaspark stb. A téli kint tartózkodás -5 fokig mindig valamilyen kedvelt tevékenységhez kapcsolódik (séta, futkározás, szánkózás, csúszkálás, hóember-, hó vár építése, hógolyózás).
- Nyáron a víz edző hatását, az udvaron felállított medencével biztosítjuk, akkor, ha a levegő hőmérséklete elérte legalább a 26C°-ot. A medencébe 30 C°-os vizet engedünk.
- A nevelési év folyamán az uszoda által felkínált időpontokból választva úszásoktatásra ill. vízhez szoktató foglalkozásokra járunk a nagycsoportosokkal.
- A rendszeres, örömmel és szabadon végzett mozgással az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk a gyerekeket, s mintát adunk a szülőknek.
- Nevelői stratégiánk megfogalmazásakor mindig számolunk az adott csoport gyermekeinek egyéni adottságaival.
- Az óvodánkban megbetegedett gyerekeket elkülönítjük, míg szüleik értük nem jönnek.

A KÖRNYEZET VÉDELMEHEZ ÉS MEGÓVÁSÁHOZ KAPCSOLÓDÓ SZOKÁSOK ALAKÍTÁSA, A KÖRNYEZETTUDATOS MAGATARTÁS MEGALAPOZÁSA

Az óvoda környezeti és egészségnevelési céljai:

- a gyermek természeti és társadalmi környezetével való kapcsolatának alakítása, a természet és az ember által létrehozott környezet megismerése, az emberi munka, alkotások megbecsülése, a hagyományok ápolására nevelés,
- a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások megerősítése, a környezetvédelem és környezet megóvás értékeinek belsővé válásának elősegítése érzelmi, motivációs hatásokkal, komplex tevékenységi rendszerrel,
- a környezeti és az egészségnevelési értékek kapcsolódó szokások alakítása,
- szabályrendszer, érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása,
- a környezet állapotára érzékeny gondolkodásmód kialakítása,

- rendszerszemléletre nevelés,
- fenntarthatóságra nevelés, az elvekkel való azonosulás segítése,
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés,
- optimista életszemlélet kialakítása,
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés,
- tolerancia és segítő életmód kialakítása.

A célok elérését szolgáló feladatok, tevékenységek:

- a rendszeres élményszerző napokon a közvetlen környezeti értékek megismerése,
- értékörzés, természetvédelmi feladatok,
- a környezettel, természettel kapcsolatos témák feldolgozása képességfejlesztő tevékenység formájában,
- környezettudatos életmód elemeinek szocializációja (szelektív hulladékgyűjtés, a lakó- és óvodai környezet közös megóvása,
- személyes higiéné elsajátíttatása,
- az egészséget befolyásoló környezeti tényezők felismertetése, egészséges étkezés
- anyag- és energiatakarékos óvodaüzemeltetés és a pedagógusok példamutatása, csoportszoba, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága,
- az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeinek kihasználása.

TESTI ÉS LELKI EGÉSZSÉG FEJLESZTÉSE, A VISELKEDÉSI FÜGGŐSÉGEK, A SZENVEDÉLYBETEGSÉGEKHEZ VEZETŐ SZEREK FOGYASZTÁSÁNAK MEGELŐZÉSE

Alapelvek

- A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.
- A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei: Szabad beszélgetések. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével, stb. párhuzamosan. Fontos: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és vélemény-nyilvánítás.

- A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:
 - Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (lebarnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erőkifejtés, sok mozgás.
 - Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, "talponállók", ivók, vendéglők külső képe, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.
 - Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkérmények füstje, füstmérgezéses balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
 - Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjű teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabad levegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).
 - Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni, segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni, mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

A BÁNTALMAZÁS, ERŐSZAK MEGELŐZÉSE

Alapelvek

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésakor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja - nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem- és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog- és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét szolgálja. Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik: egy gyermek kényszerítése, vagy készítése bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra, a gyermek kizsákmányolása gyermekprostitúció, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, - a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.
- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről (óvodavezető), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

BALESET-MEGELŐZÉS ÉS ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁS

Alapelvek

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások

A gyermekekkel az óvodai nevelési év, valamint szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő óvó-védő előírásokat:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ-ben kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz a csoportszobában található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

2.3.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- A testápolási szokásoknak megfelelően önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodik, fogat mos, a fogápoló szereket tisztán, rendben tartja, fésülködik.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáz, helyére teszi azokat.
- Zsebkendőjét önállóan használja köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.
- Helyesen fújja az orrát.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal látja el.
- Önállóan eldönti, hogy mennyi ételt fogyaszt, önállóan tölt vizet, vagy más folyadékot a kancsóból.
- Étkezés közben kulturáltan viselkedik.
- Igényli az asztal esztétikus rendjét.
- Helyesen használja az evőeszközöket (készség-szinten használja a kanalat, villát, jártasak a kés használatában).
- Teljesen önállóan öltözik, a ruháját ki- és begombolja, cipőjét befűzi, beköti.
- Ruháját esztétikusan, összehajtva a polcára helyezi.
- Környezetében igyekszik mindenütt rendet tartani.
- Ügyel saját külsőjére, melyben megjelenik a szépre, ízlésre törekvése.

2.4. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Három éves korra kialakulnak a felnőttekre jellemző érzelmi tulajdonságok, úgy, mint a viszonylagosság, a cselekvésre ösztönző erő, a szubjektivitás és a kísérő szerep. Ezzel egy időben az érzelmek polarizálódnak, azaz megjelennek az úgynevezett magasabb rendű érzelmek, mint az erkölcsi, az esztétikai és az intellektuális érzelmek alapjai. Mindhárom csoport hatással van a kisgyermek viselkedésére, magatartására, értékrendjére, megismerési és önkifejezési tevékenységére.

A (2,5)3-7 éves korosztály nemcsak felfogja mások érzelmi megnyilvánulásait, hanem a szerint is cselekszik. Ezért jelentős az óvodapedagógus szava, magatartása, viselkedése, viszonya a környezetéhez.

A szocializáció, a társadalomba való beilleszkedés folyamata, amelynek során a gyermek megtanulja megismerni önmagát és környezetét, elsajátítja a lehetséges és elvárt viselkedésmódokat. Éppen ezért itt is nagyon nagy felelősség hárul az óvónőkre, a személyes példamutatás során. A szocializáció fejlődésében kiemelt szerepet tulajdonítunk a **játéknak**.

Az óvodáskorban a nemi identitás megalapozása az életkori sajátosságokból adódóan néhány általános jellemző közvetítésére épül. Az óvodában a nemi szerepek határainak tágítása a nembeli különbözőségekből fakadó sajátos értékek megőrzése mellett történik. (pl. fiúk: előzékenység a lányokkal szemben, a hagyományosan női szerepek tartott gondoskodás a fiúk részéről is lehetséges, hogy a lányok is autózhatnak, játszhatnak fiús szerepeket, játékokat, stb.)

Az erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és képességek, attitűdök, azaz kompetenciák (együttműködés, önállóság, segítőkészség, önkifejezés, önérvényesítés, önfegyelem, a közös értékek óvása, védelme, kitartás, akarat, feladat, szabálytudat, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség stb.) fejlődéséhez, a szokások gyakorlásához szükséges tevékenységi és értékelési rendszer, interakciós kultúra biztosítása az értékrend megalapozása érdekében.

Építünk a gyermek nyitottságára, és segítjük a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldről és családjához való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

2.4.1. Céljaink

- Ma már egyre inkább bizonyított, hogy az intellektus nem működhet igazán jól az érzelmi intelligencia hiányában, ebből adódik nevelési célunk, miszerint az érzelmi intelligencia minél magasabb szintjére szeretnénk eljuttatni gyermekeinket.
- Célunk továbbá az is, hogy a gyermeket érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szereteteli légkör vegye körül.
- Nemi sztereotípiák erősítésének kerülése, nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontásának elősegítése, kompetenciák, szülőföldhöz való kötődés kialakítása.

2.4.2. Feladataink

BESZOKTATÁS

- Figyelembe vesszük azt a tényt, hogy a gyermekek különböző érzelmekkel fogadják az óvodát. Éppen ezért ebben az időszakban mindenfajta érzelmi megnyilvánulást természetesnek tartunk.
- Nagy körültekintéssel, türelemmel, szeretettel és gyöngédséggel várjuk az újonnan érkező gyerekeket.
- Megismertetjük a szülőkkel a fokozatos beszoktatás előnyeit:
 - A rendszeres óvodába járás megkezdése előtt óráról-órára, napról-napra szoktatjuk be a gyerekeket.
 - A szülő a gyerekével együtt vesz részt a beszoktatásban, így a gyerek az anya, vagy apa jelenlétében ismerkedik az óvodai környezettel, társaival és az óvónővel.
 - Ez az átmeneti időszak a szülői jelenléttel mindaddig tart, amíg a gyerekek erre szüksége van.
 - Ez alatt az idő alatt mód nyílik arra, hogy a sok újdonság hatására azok a gyerekek is megnyugodjanak, akik nem az első napokban, hanem csak az első hét végén, a második hét elején válnak nyugtalanná.
- Óvodánkban a felvétel a maximális létszám eléréséig (25 fő) egész évben folyamatosan történik.
- Különös gyöngédséggel foglalkozunk az új gyerekekkel a délutáni lefekvésnél. Ha szükséges, eloszlatjuk félelmeiket, melléjük ülünk, simogatjuk őket, altatódalt dúdolunk nekik.
- Arra kérjük a szülőket, hogy mindenképpen legyen kedvenc tárgy, vagy játék a gyerekeknél minden nap, amit otthonról hoznak, és amely segíti őket a szülőktől való elválásnál, illetve az alvásnál is.

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGÉNEK MEGSZERVEZÉSE

- A közösségi élet, a tevékenységek rendszerében valósul meg. Ezért lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermek kielégítse társas szükségleteit és biztosítjuk a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlását.
- Olyan óvodai életet szervezünk, amely segíti a gyerekek erkölcsi tulajdonságainak (pl. az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (pl. önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlődését.
- Óvodánkban a gyermek nyitottságára építve elősegítjük, hogy a gyermek rá tudjon csodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.
- A népi mondókák ritmikussága, az énekes játékok mozgáselemei a hangulatörző népdalok, a népmesék varázslatos világa is sajátos érzelmi hatást hordoznak.
- Az esztétikai érzelmek alakításában a harmonikus környezet, a népművészeti alkotások nyújtotta élményekre építünk.
- Az érzelmi biztonság hangsúlyos a kisgyerek pszichikus és mentális fejlődésében. Áttekinthetővé tesszük a mindennapi cselekvések világát a gyerek körül. Az életünket és világunkat átszövő összefüggéseket megkíséreljük érzékelhetővé és tapasztalhatóvá tenni a gyerek számára.
- A nemi identitás kialakulásának támogatása mellett, a tradicionális nemi szerepek határainak tágítása, a sztereotípiák merevségeinek oldása (pl. egy fiú is sírhat, a lány is lehet határozott).
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése személyre szabott pozitív értékeléssel, az énkép, önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.

TÁVLATOK, HAGYOMÁNYOK, ÜNNEPEK

- A nevelési folyamat alapritmusát az évszakok változása adja. Ezeket a hétköznapiak és az ünnepek tagolják. Az évszakok szerint változik a kinn és benn eltöltött idő aránya, a játékok helye, hangulata, élményhátttere, tárgyi kellékeinek sokasága. Az ünnepek szinte magukba sűrítik egy-egy évszak jellegzetességeit.
- Közös készülődés a jeles napokra, ünnepekre, ezek megrendezése.
- A családokkal való együttműködés.

KÖZÖSSÉGI ÉLET SZOKÁSAI ÉS KÖZÖSSÉGI MAGATARTÁS

Óvodánk egycsoportos voltából adódóan vegyes életkorú csoportban szerveződnek a tevékenységek, a mindennapi élet. A játék kellemesebb, ötletgazdagabb és többszólamú, ha különböző életkorú gyerekek vannak együtt. A kis- és nagyobb testvér, ösztönző, utánzásra

biztató társ. Az együttes tevékenykedés és a közös élmények hatására olyan együttműködés alakul ki, amelyben mindenki megtalálja személyiségének, temperamentumának, fejlettségi szintjének megfelelő helyét a csoportban. A visszahúzó, gátlásos gyerekek is jobban társra találnak, mert vagy idősebb gyerek veszi őket védőszárnyai alá, vagy fiatalabb társakkal alakítanak ki könnyebb kapcsolatot.

A mai teljesítmény-orientált világban az értelmi képességek fejlesztése mellett az érzelmi, erkölcsi nevelés elsikkad, ezért nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy megtanítsuk gyermekeinknek, hogyan kell viselkedniük a közösségben. Éreztetjük velük azt, hogy a közösség erő, adott esetben segítő támasz. Így a közösségben szerzett tapasztalatokkal gazdagabban bocsátjuk őket az iskola, majd az élet felé.

Ehhez tőlünk, felnőttektől kell látniuk a pozitív mintát, a mi viselkedésünk, reakcióink közvetítik azokat az értékeket, amelyeket fontosnak tartunk. Az óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek és gyermek-gyermek kapcsolatot a pozitív attitűd jellemezze. Az intézmény összes alkalmazottjával mintát ad a kommunikációra, bánásmódra. Arra törekszik, hogy gyermekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bánjon, találja meg a gyermekben azt az egyedi képességet, megnyerő tulajdonságot, mely a fejleszhetőség alapját képezi. A gyermekkel megéreztetni, később elfogadtatja mit, miért tart helyesnek, illetve utasít el. Kialakítja a társaikkal való **együttjátás, egymáshoz való alkalmazkodás** normáit. A gyermekeket a különbözőségek elfogadására és tiszteletére neveli. Az együttjátás barátok és kisebb csoportok között segíti az együttműködést. Együtt örül a közös óvodai eseményeknek, ünnepléseknek. A társas együttélés szokásait, szabályait fokozatosan megismerteti. Az én-tudat alakulását és az én-érvényesítő törekvést segíti. A gyermek önmagához való viszonyát, énképét, önismeretét, önértékelését, önirányító képességét fejleszti. A társak elfogadását, a társas viselkedés megismerését, a kulturált érintkezési formák megismertetését, gyakoroltatja. Kialakítja a gyermekek pozitív érzelmi viszonyulását az óvónő által közvetített szabályokhoz, értékekhez és a fejlesztő tevékenységekhez. A gyermekek erkölcsi tulajdonságát fejleszti a nevelési helyzetek tudatos kihasználásával, az óvodai élet helyes szervezésével. Udvariasság, önzetlenség tulajdonságát alakítja a felnőttek mintaadásával, a természetes élethelyzetek tudatos felhasználásával.

A gyermekek akaratát fejleszti a pozitív erkölcsi érzelmek kialakításával, a szabálytudat erősítésével, a játéktevékenység és versenyjátékok során, a különböző feladathelyzetekben, a munka jellegű tevékenységekben. A változatos, érdekes és játékos feladatok végzése közben önállóságot, önfegyelmet, önbizalmat, önbecsülést fejleszt. A kitartást, pontosságot, feladattudatot, szabálytudatot, önértékelést alakítja. A társas együttélés szabályait, szokásait gyakoroltatja a csoport fejlettségi szintjén. Szükség esetén speciális szakemberek bevonását kezdeményezi (pl. nehezen szocializálható, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermek).

A SZOCIALIZÁCIÓ ELŐSEGÍTÉSE ÉS AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS KAPCSOLATA

Az egészségnevelés fő területe az óvodai közösségben megvalósuló szocializáció elősegítése és a szociális érzékenység fejlődése-fejlesztése.

Az óvoda a gyermek viselkedésének második legfőbb mintaadó közössége (az első: a család). Ebben a közösségben az óvónő és más felnőtt személyek magatartása elsajátítandó mintául szerepel, azaz modell értékű. A gyermek-gyermek, valamint a felnőtt-gyermek kapcsolat érzelmi töltése, társkapcsolati igénye, biztonság-nyújtása biztosítja az együttérzés, az önzetlenség, a segítség, az önfegyelem kialakulását. Fontos, hogy a gyerekek elfogadják és megértsék, hogy az emberek különböznek egymástól.

AZ ÉRTÉKELÉS ÉS JUTALMAZÁS:

Célunk a gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az értékelést fontos személyiség- és közösségalkító tényezőként alkalmazza. Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges: a jutalmazás és ennek előlegezett formája, a biztatás. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait, és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat.

A gyermekek jutalmazásának elvei és formái: Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kifejezések, és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt, megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalmazást nem alkalmaz.

A fegyelmező intézkedések az életkori sajátosságokból fakadóan mindig a pozitív irányba ható mintaadás, áttétel, motiválás, megbeszélés, szélsőséges esetben tevékenység megállítás. Elkülönítés, étel, tárgy vagy szeretetmegvonás nem alkalmazható. Mindig a gyermek viselkedésének közösségellenességére irányul, a pillanatnyilag adott magatartást ítéli el és nem a gyermeket.

2.4.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- a közös tevékenységekben aktívan részt vesz,
- észreveszi, hogy kinek miben van szüksége segítségre,
- önként, vagy az óvónő kérésére bekapcsolódik a foglalkozásba,
- tisztelettel viselkedik a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival,
- együtt érez társaival, érdeklődik a másik gyerek iránt,
- önállóan keresi a segítségnyújtás megfelelő formáit,
- érzelmileg és értelmileg egyaránt elfogadja és követi az óvónő kéréseit, útmutatásait,
- az óvónő, vagy társai kérésére és saját kezdeményezésükre a közösség számára hasznos feladatot végez,
- felelősséget érez a vállalt feladatért,
- spontán alakuló, vagy az óvónő által létrehozott kiscsoportban képes együttműködni a feladat elvégzésében.

2.5. Az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

2.5.1. Céljaink

- Óvodánkban a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve biztosítunk a gyermekeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- E tapasztalatok rendszerezése és bővítése mellett lehetőséget adunk a különböző élethelyzetekben való gyakorlásra.
- Az egészséges életmódra, és a komplex művészeti nevelés során átélt közös élmények, alkotó tevékenységek fejlesszék a gyermek értelmi képességeit, intellektuális élményeket keltsenek bennük.

2.5.2. Feladataink

- A megismerő tevékenységek, a megismerő képességek a (2,5) 3-6 (7) éves életkornak megfelelő fejlesztése, tapasztalatok bővítése, új ismeretek felfedeztetése, a problémaérzékenység fokozása.
- Egyrészt a spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.
- A képzelet és a kreativitás, valamint valamennyi értelmi képesség fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
- A képzelet lelki életünk minden területére kiterjed. Ezért a gyermeki képzelet fő forrásainak mindennapos biztosítása: a játék, a vizuális tevékenység és a mese adta lehetőségekkel.
- Az értelmi képességek fejlődését/fejlesztését minél sokoldalúbb tevékenységekkel érjük el óvodánkban. Eredményességünk nagymértékben a tevékenységek pedagógiai értékétől és az óvodapedagógusaink módszerbeli felkészültségétől, valamint pedagógiai képességeinek minőségétől függenek. E tekintetben a legmeghatározóbb szerepet a **játéknak** tulajdonítjuk!
- Az óvodapedagógus a gyerekek tapasztalataiból, élményeiből kiindulva, velük választ témát, projektet.
- A különböző élethelyzetekben való gyakorlás, az életkori sajátosságoknak megfelelő cselekvéses tanulás biztosítása.

2.5.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- Belső érése, valamint a családi nevelés, és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges érettséget.
- Ha lelkileg egészségesen fejlett, akkor az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre, kíváncsivá, érdeklődővé válik.
- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik (különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus megkülönböztető-képességnek, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, és a testséma kialakulásának).
- Ha lelkileg egészségesen fejlődik, akkor az önkéntelen emlékezeti bevésése és felidézése a közvetlen felidézés mellett megjelenik, a szándékos bevésés és felidézés megnő a megőrzés időtartama: a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- A gyermeknél, ha lelkileg egészségesen fejlődik, megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett, az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

2.6. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat! Az anyanyelvi nevelésen értjük: a beszédhanghallás kialakulását, a beszéd megértését, a szókincs bővülését, hangképzésbeli elsajátítást, a mondatalkotást, az összefüggő beszédet, a csoportos beszélgetést, a beszédfigyelmet, a kulturált, udvarias beszédformákat, metakommunikációs elemek felhasználását.

Az óvodapedagógus az anyanyelvi nevelésnek is a legfőbb letéteményese.

2.6.1. Céljaink

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció és kooperáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység fejlesztésében.
- A beszéd közvetítésével a gyermek biztonságérzetének elősegítése, ismeretei gazdagítása, tájékozottságának növelése.
- Az óvónő és a gyerekek közötti szeretetteljes viszony a jó csoportléggör kialakítása, hiszen ezt képezi a beszédkapcsolatok kialakításának az alapját.

2.6.2. Feladataink

- A gyermeki önkifejezés lehetőségeinek biztosítása, kiaknázása.
- A gyerekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének felkeltése és fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel.
- A gyermek saját vers- és mesealkotásának elősegítése, mesebefejezéshez, mesefolytatáshoz a megfelelő motivációs léggör megteremtése.
- A napi rendszeres beszélgetések során a gyermeki élmények meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása, a válaszadás igényének kialakítása.
- A gyakori mondókázással, a mindennapos meséléssel, a magyar népi szólások, közmondások, szófordulatok köznapi beszédben történő alkalmazásával és énekléssel az anyanyelv megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- Gyermekirodalmi művek, különböző szituációk feldolgozása a drámapedagógia eszközeivel.
- A kommunikáció különböző formáinak, a verbális és nem verbális csatornák elemeinek fejlesztése.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése. Szókincs (relációs és általános) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- Nyelvi készség (társalgási vagy kontextusos és elbeszélő vagy összefüggő beszéd) fejlesztése.

- Együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.
- A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása.
- A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.
- A jeles napokat kísérő hangulatközvetítést, érzelmmélyítést kifejező szavak átkerülnek a gyerek mindennapi szóhasználatába.
- Mindezek megvalósításához elengedhetetlen az óvónőink mintaadása szabályközvetítéssel (javítgatás elkerülésével) jelen esetben beszédüknek tisztasága, a nyelvi elemek helyes használata, a hangok kifogástalan képzése. Feladata, hogy természetes hangon szóljon a csoporthoz, törekedjen a képszerű kifejezésre, beszédének szemléletességére.

2.6.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.
- Aktívan használja a tapasztalatok során bővült szókincsét.
- Elbeszélése folyamatos, de gyakran még nem követi a történések logikai, időbeli sorrendjét.
- Helyesen használja a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat.
- Relációs szókinccsel rendelkezik.
- Beszédét személyiségének és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kíséri.
- Ha párbeszédben vesznek részt, többnyire végigvárják a másik megnyilatkozását.

3. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

3.1. Játék

A játék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége, természetes életformája. Az óvodáskori játék olyan tevékenységforma, mely magában hordja a másik két tevékenységi kör (tanulás, munka) részfunkcióit is, biztosítva ezzel a hatékonyságot.

A játékban minden lehetséges. Motivuma az öröm, a bánat, a kaland feszültsége, a kommunikáció igénye, az erő próbálgatása, az önkifejezés vágya. A játék megnyugtató és felhevítő, az egyedüllét védő illúzióját adja és ugyanakkor társat közvetít, nevel és tanít, lehetővé teszi, hogy segítségével a gyermek megismerje a világot.

A játék örömforrás a gyerekek számára, játék által csökken a gyerekek feszültsége, Fejleszti

- a gyerekek mozgását, értelmi képességeit,
- a kreatív együttműködést,
- a gyerekek társas kapcsolatait,
- a gyerekek beszédkedvét, közlési vágyát.

3.1.1. Céljaink

- A gyermek elemi pszichikus szükségleteinek kielégítése, komplex személyiségfejlesztés, pozitív énkép kialakítása.
- A szabad játék túlsúlyának érvényesülése a megfelelő feltételek biztosításával, játék támogató magatartással, a szülők szemléletformálásával.
- A gyermek tapasztalatainak érzelmi feldolgoztatása a játék által, a velük járó feszültség csökkentése.
- A játék segítségével motiválni a gyermekeket – többek között – az egészséges életmódra, a helyes napirend, életrend kialakítására, gyakorlatára, a testi épségük védelmére.

3.1.2 Feladataink

- A játék a kisgyerekek elemi, pszichikus szükséglete, melyet az óvodában minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és zavartalanul ki kell elégítenünk.
- A különböző játékformákhoz óvodánkban megfelelő helyet, egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakoztatását segítő anyagokat, játékeszközöket biztosítunk.
- A játékban a gyermekek megtanulják, sok pozitív példa alapján önállóan megoldani konfliktusaikat. A különböző fejlettségű gyerekeknek más a játékeszköz igénye és a szociálisan érettebb gyerekek mintát adnak az együttműködésre, a megegyezésre.

- Olyan játékművek biztosítása, melyek tevékenységre ösztönzők, fejlesztik a pszichikumot, kreativitást, gondolkodást, gazdagítják, színesítik nyelvi kifejezőkészségüket, formálják magatartásukat, viselkedésüket, társas kapcsolataikat, maradandó értékeket alakítanak ki bennük.
- A napirendünkben szereplő egyéb tevékenységek is belesimulnak a játék folyamatába. Időlegesen megszakítják ugyan, de nem tördelik szét. Körültekintő szervezéssel a kezdeményezések, foglalkozások helyének és idejének megválasztása az elmélyült játékot nem borítja fel. A konkrét szervezést igénylő kötött idejű foglalkozások kivétel képeznek (pl. testnevelés-foglalkozás, bábszínház, kirándulások stb.).
- Játékidőben teremtünk olyan játékos helyzeteket, amelyekbe a kezdeményezett tevékenységi formák is beleillenek.
- A játékban olyan gyermek-felnőtt viszony kialakítása, melyben a felnőtt utánozható mintát nyújt, bevonható társ marad, ha a játékfolyamat elakad segítővé, kezdeményezővé válik.
- A játék folyamatában, az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás lehetőségét. Pedagógiai gyakorlatunkban fontos a szabad játék túlsúlyának biztosítása.

Az óvodapedagógus játékbéli szerepe:

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

- Tudatosan megengedő, elfogadó, biztosságot és bizalmat adó, segítő, támogató jelenlét – pedagógiai optimizmus.
- Potenciális partner, akit érdekel, amit a gyerekek játszanak, tesznek, csak a szükséges esetekben avatkozik be (pl. a veszélyessé váló agresszív játékba).
- A szabad játék és játszótárs választás biztosítása, a kreativitás ösztönzése, támogatása.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.
- Reflektív szemlélet: a gyermekek játékkal kapcsolatos jelzéseinek szinkronizálása, majd a gyermekek játékhoz szükséges döntéseinek előkészítése.
- A gyermekek aktuális fejlettségi szintjének nyomon követése, egyénre és csoportra szabott fejlesztési feladatok tervezése és megvalósítása elsősorban indirekt módszerekkel (pl. társas kapcsolatok formálása, az együttműködés fejlesztése, az interakciók tartalmának fejlesztése, az önérvényesítés, önbizalom formálásával kapcsolatos feladatok).

A szabad játék elsődlegességének biztosítása a szülőkkel, pedagógus és nem pedagógus kollégákkal való együttműködésben:

- Mintaértékű kommunikáció, pozitív visszajelzések, megfelelő csoportlégkör biztosítása, elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel, multikulturális-interkulturális szemlélettel.
- A játék szabályainak, normáinak gyerekekkel és szülőkkel közös formálása, a gyermeki véleménynyilvánítás és döntőképesség erősítése, különös tekintettel a konfliktushelyzetek megoldási lehetőségeire.

A megfelelő játszóhelyek biztosítása:

- Belső terek tagolása a különböző jellegű játékok kibontakoztatása érdekében. Könnyű és biztonságos mozgás lehetőségét szolgáló térfelosztás kialakítása: családi játékok tere, mesesarok, építő-közlekedő játékok tere, rajzolás, festés, gyurmázás, kézi munka, barkácsolás helye, kísérletező hely, énekes játékok tere, kincses láda, különböző foglalkozások eljátszásának helye.
- Az évszakok által nyújtott udvari játéklehetőségek biztosítása mellett, a téli időszakban is a benti játékok folytatásának lehetősége.

A szülői szemléletformálás feladatai:

A beilleszkedési időszak a legkedvezőbb a játékkal kapcsolatos szülői szemléletformálás megkezdésére, hiszen a modellnyújtás mellett lehetőség adódik a pedagógiai helyzetek rövid indoklására, a játék fontosságát tudatosító érvek közvetítésére is, annak érdekében, hogy elfogadottá váljon a játék prioritására építő óvoda.

3.1.3. Játékfajták

3.1.3.1. Gyakorlójáték

A játék lényegét a résztartalmak mozgással történő kifejezése adja. Mint tudjuk, idősebb gyerekek is játszanak időnként gyakorlójátékot, hangulatuktól, belső késztetésüktől függően. A játéknak ez a fajtája - különösen év elején, amikor az óvónő több időt tölt az új kicsikkel – gyakrabban fordul elő. De ez csak átmeneti állapot. Ha nagyobb gyermekeink felé egész viselkedésünkkel azt közvetítjük, hogy nem szüntünk meg őket szeretni, kapcsolatunk mit sem változott, akkor fokozatosan visszatérnek a saját életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő játéktevékenységekhez.

3.1.3.2. Építő-konstruáló játék

A gyerekek kockákból és más játékszerekből, különböző alkatrészekből, anyagokból építményeket, játékszereket, különféle tárgyakat hoznak létre.

A játéknak ebben a formájában képesek legkorábban az együttjátszásra, együttműködésre, a különböző korosztályú gyermekek, mivel az eltérő fejlettségű, (egyszerűbb, bonyolultabb) alkotások közös egészé alakulhatnak. A közös alkotás jó hatással van a kisebbek kreativitására, hiszen ha fantáziájuk előrébb jár, mint képzügyességük, akkor számíthatnak a nagyobbak tevéleges segítségnyújtására és ez pozitívan hat a közösség formálódására is.

3.1.3.3. Szerepjáték

A szerepjáték nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta, amely a gyakorló játék keretei között bontakozik ki és kifejlett formáját az óvodás kor végére éri el. A gyerekek szerepjátéka, tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket és az ezekhez fűződő érzelmeiket tükrözi. Természetesen vegyes csoportban is úgy kezdődik leggyakrabban a szerepjáték, hogy ha a kicsik egymás mellett játszanak, akár hárman, négyen is, de csak az eszközökön osztoznak, nem együtt tevékenykednek. Ám ha ugyanott idősebbek is játszanak, akkor éppen az élethű szerepvállalás miatt elkezdik beszervezni kisebb társaikat. Ők eleinte természetesen alárendelt szerepet játszanak, de fejlettségüktől, temperamentumuktól függően egy idő múlva akár az irányítást is átvehetik. Ettől válik tartalmassá, színessé, életszerűvé a szerepjáték.

Ez a fajta játéktevékenység indirekt módon tanítja meg a gyerekeket együttműködni, szervezni, irányítani, illetve az irányítást elfogadni, segíteni a gyermekek szocializálását.

3.1.3.4. Szabályjáték

Jellemzője, hogy pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. A szabályok határozzák meg a játék megkezdésének módját, menetét, befejezését, egy-egy szakaszának lezárását.

Minden korosztály képes valamilyen szintű szabályjáték elsajátítására. Egyrészt gondolunk a különböző társasjátékokra, kártyajátékokra, másrészt a mozgásos szabályjátékokra. A vegyes életkorból adódóan az idősebbek szívesen tanítgatják fiatalabb társaikat az általuk már ismert szabályokra, de közösen is kialakítanak új szabályokat.

Ennek során megfigyelhető a gyerekek rugalmassága, empátiás készsége ahogyan együtt játszanak a különböző korosztályok. A nagyok igyekeznek leegyszerűsíteni a szabályokat, elnézőek kisebb társaikkal.

3.1.3.5. Dramatizálás, bábozás

A dramatizálás és a bábozás szorosan összefüggnek egymással.

Dramatizáláskor a gyermek saját- vagy irodalmi élményeit játssza el, kötetlen módon. Ezek az élmények érzelmileg ragadják meg a gyermeket és hatnak rá.

A dramatizálásban rejlő általános fejlesztési funkciók a gyermekeket illetően:

- fejlődik emlékezetük, kreativitásuk,
- játék közben fejlődik szervezőképességük, alkalmazkodó-képességük, önértékelésük és önismeretük,
- fejlődik testsémájuk,
- fejlődik percepciójuk (különösen a térészlelésre),
- fejlődik verbális készségük.

A dramatizálás általános fejlődési mutatói a gyermek viselkedésében:

- a hallott mű mely részlete jelenik meg a dramatizálásban,
- mennyire kidolgozottak a szereplők másolatai (hangerő, hangszín, mimika stb),
- hűen követi-e az eredeti szöveget, vagy eltér tőle,
- mikor észlelhető a mesetudat megjelenése,
- hajlandó-e segítséget nyújtani a társainak, s ez milyen módon történik,
- milyen tulajdonságai érvényesülnek a dramatizálás során (célszerűség, önállóság, ötletesség, rugalmasság stb.),
- milyen mértékű a kudarc elviselése,
- tapasztalható-e önfegyelem, önkritika, kitartás.

A **bábozás** során rövid, improvizált jelenetek által ismerkednek meg a gyerekek bábokkal. Az óvónők kedvet ébresztenek a bábjáték iránt, utánzásra készítve a gyerekeket, akik lehetőséget kapnak arra, hogy irodalmi, zenei élményeiket eljátszhassák, felesleges kötöttségek nélkül, oldott légkörben.

Játszhatnak a paraván mögött, vagy nélküle is. Az óvónők megtanítják a gyermekeket a bábok mozgatására. A gyermekek szereplési vágyukat fejleszthetik olyan alkotó tevékenységgé, amelynek során örömet szereznek önmaguknak, társaiknak, kisebbeknek vagy más közösségüknek.

3.1.3.6. Mozgásos játék

A mozgás fejlődésének szenitív szakasza óvodás korra esik, ezért ennek fejlesztésére minden lehetőséget megragadunk. Az évszaknak és időjárásnak megfelelően igyekszünk minél több időt tölteni az udvaron, ahol minden korosztály megtalálja a számára megfelelő mozgásra ösztönző eszközöket, tornaszereket. Természetesen a csoportszobában is igyekszünk minél több teret adni a mozgásos játékoknak.

3.1.3.7. Szabadidős ábrázolás, barkácsolás

Az ábrázolást és a barkácsolást a többi játéktevékenységgel egyenrangúként kezeljük, ezért ehhez is meg kellett teremtenünk a megfelelő háttérrel.

Úgy rendeztük be a termünket, hogy a szabad polcon lévő ábrázoló eszközök és a közelükben lévő asztal aránylag védett, nyugalmas helyet kapjon, ezzel is elősegítve az elmélyült, zavartalan tevékenykedést.

3.1.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- alkalmazkodik a játék szabályaihoz,
- megérti, és elfogadja játszótársai elgondolásait, tevékenységük logikáját,
- ha szükség van rá, vállalja a számára kevésbé érdekes, kedvezőtlenebb szerepeket is,
- tud a játszótársaihoz alkalmazkodni,
- képes olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyekben tapasztalatai, érdeklődése alapján ábrázolhatja a felnőttek tevékenységét és különféle kapcsolatait,
- tapasztalatai és élményei birtokában részt vesz a játék előzetes, közös tervezésében a szerepek kiválasztásában, a játékszerek és –eszközök kiválasztásában, a szabályok betartásában,
- a barkácsolás közben létrehozott eszközöket, ha teheti, felhasználja játékában,
- a konstruálás fejlettebb fokán mind igényesebbé válik alkotásaival szemben,
- alkotásait önállóan, sok egyéni ötlet alapján hozza létre, és képessé válik a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására is,
- bonyolultabb szabályjáték megtanulására és gyakorlására is képes,
- a másik gyermeket a szabályok betartására is figyelmezteti.

3.1.5. A nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke a játéktevékenység során:

- fából készült játékok,
- babák, babakocsik, babaágyak, babaszoba berendezési tárgyai
- babakonyha berendezési tárgyai, edények, étkészletek, „ételek”,
- többféle méretű és színű kendők, leplek,
- fejdíszek, koronák, palástok,
- gyakorlójátékok eszközei, építő- és konstruáló játékok,
- LEGO, építő játékok, összerakós játékok
- képességfejlesztő játékok, társasjátékok,
- sokszínű technikát biztosító ábrázoló eszközök,
- kosárnyi kagyló, fenyőtoboz, kövek, kavicsok, magok, termékek stb.
- a szerepjátékok kellékei (orvosos játék, fodrászos, boltos, stb.)
- a barkácsolás eszköztára
- a kísérletezés és felfedezés eszköztára

3.2. Munka jellegű tevékenységek

A gyermek munka jellegű tevékenységén saját életével, a közvetlen környezetével, illetve a közössége érdekével összefüggő tevékenységet értjük. Mindez összhangban van teherbíró képességével, a feladatok elvégzéséhez szükséges képességekkel és nem kevésbé feladattudatának fejlettségi szintjével.

A GYERMEKI MUNKATEVÉKENYSÉG MEGJELENÉSI MÓDJAI

- közösen végzett munka a felnőttekkel,
- önálló, aktív tevékenység,
- a gyermekek közös tevékenysége,
- a cselekvő tanulás egyik eszköze.

A FELNŐTT ÉS A GYERMEK KÖZÖS MUNKATEVÉKENYSÉGÉNEK ESETEI

- a felnőtt tevékenységének megfigyelése, kisebb közreműködés a felnőttel,
- a felnőtt munkájának aktív segítése,
- „egyenrangú” félként való közreműködés a munka elvégzésében,
- közös munkában önálló részfeladat elvégzése (egyénilag vagy csoportosan),
- a gyerek önálló munkájához nyújtott felnőtti segítség.

A GYERMEK ÖNÁLLÓ TEVÉKENYSÉGE

- előzetes megbeszélésre épülő önálló, aktív tevékenység,
- alkalmi megbízatás, alkalmi munkafeladat,
- rendszeres munkafeladat, önálló megszervezése, megoldása,
- naposi munka, önkiszolgálás,
- a gyermek önálló munkakezdeményezése.

A GYERMEK KÖZÖS TEVÉKENYSÉGE

- több gyermek együttes részvétele, már ismert munkákban (pl. terem-, udvarrendezés),
- újfajta megbízatás közös elvégzése (kicsik fogadása),
- önálló munkaalkalmak kezdeményezése.

3.2.1. Céljaink

- A gyerekeknek a munkához való pozitív viszony kialakítása.
- A munka szükségletének igénylése.
- A munka elfogadtatása és megszerettetése, ez összefügg a feladattudatra való neveléssel.

3.2.2. Feladataink

- A munkára nevelésben két alapvető irányelvnek kell érvényesülnie:
 - érzékeltetjük a gyerekekkel, hogy a munka hozzátartozik mindennapi életünkhöz,
 - a gyermeket képességeinek ismeretében olyan feladatokkal bízunk meg, amelyek elvégzésére már képesek.
- Vegyes csoportunkban a gyermek-munka szervezésének leglényegesebb szempontja, hogy minden korosztály számára találjunk megfelelő feladatot.
- Az elvállalt naposi munka során az egymásért végzett munka örömeinek átélése, a többiek részéről pedig a másokért végzett munka elismerése, megbecsülése.
- Az önkiszolgálás és a közösségért végzett munka jellegű tevékenységek eredményeinek tudatosításával az elvégzett feladat jelentőségének megláttatása, elismerése, megóvása.
- Tervezés arra vonatkozóan, hogy az évszakok munkálataihoz milyen feltételekről kell előre gondoskodnunk.
- A tapasztalatszerzés és tevékenykedés mind szélesebb terének biztosítása óvodán belül és kívül egyaránt.
- Motiváció biztosítása a teljes munkafolyamatban.
- Óvodánkban építünk a gyerekek „belső feltételeire” is: feladattudatukra, játékos beállítódásukra, tevékenységi és utánzási vágyukra, önálló törekvéseikre.
- A tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák (udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra készítés, kérdés, buzdítás, dicséret) gyakorlása, munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezése, mondatba foglalása.
- A munka elvégzését mindig folyamatos és a gyermekhez mért fejlesztő értékelésünk követi, melyben egymás értékelése is történhet.

3.2.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- egyes teendőket magától látja el,
- a csoportszoba és az óvodai udvarral kapcsolatos tervezgetéseknek is aktív részese,
- kisebb megbízásokat önállóan old meg, a megoldási módokat kiválasztja,
- a játékszerek tisztántartásáért felelősséget vállal,
- ünnepekre hosszabb időn át örömmel készül,
- minden olyan területen segít, ahol erre szükség van,
- ősszel önállóan terméseket gyűjt,
- közreműködik a falevelek összegereblyezésében,

- folyamatosan részt vesz a növények gondozásában,
- az óvoda által meghonosodott munkákban önállóan részt vesz.

3.2.4. A nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke a munkatevékenységek során

- az étkezéshez szükséges eszközök,
- gyermekméretű partvis, kis lapát,
- gyermekméretű locsolókanna,
- a teremdíszítés kellékei (pl. szalag, ragasztó, olló stb.),
- kis gereblye, kis seprű.

3.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, tevékenységben megvalósuló nagyrészt utánzásos, spontán folyamat, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben a gyerekek teljes személyiségfejlődését és fejlesztését támogatja. A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, és cselekvésen keresztül sajátít el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja. Az óvodai tanulás a játék motivációs bázisára épül, mindvégig játékos jellegű marad. A játékos feladatmegoldások fokozzák a gyerekek érdeklődését, kitartását, fejlesztik gondolkodását. A gyerekek a szabad játék, és munka közben is tanulnak.

A játékoság, mint alapelv, a tanulás egész folyamatában érvényesül. A környező világról szerzett ismeretek, tapasztalatok mindhárom korcsoportban megegyeznek, csak feldolgozásuk mélysége alkalmazkodik a gyerekek életkori és egyéni adottságaihoz.

Arra törekszünk, hogy a feldolgozandó anyagnak valóságos élményalapja legyen (pl. kirándulás, színház, kísérletezgetések, események, jelenségek helyszíni megfigyelése stb.). A témától függően az élmény feldolgozása akár több hétig is tarthat. A kötetlenség a gyerekek önkéntes részvételét jelenti. Történhet a nap bármelyik időszakában, amikor a nevelési helyzet és a gyerekek tevékenysége erre lehetőséget ad.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A tanulási tevékenység tartalmát az aktualitás, évszakok, ünnepek, jeles napok, a gyerekek érdeklődésére épített tartalmak képezik.

3.3.1. Céljaink

- A gyermeki cselevő aktivitás, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, előtérbe helyezése.
- A gyerekek kompetenciáinak fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése (tudás, ismeretek szerzése, tevékenységekben gyakorlás útján képességek fejlesztése, az ismeretek teljesítményképes tudású alkalmazása, felhasználása).

6.3.2. Feladataink

- Az óvónő építsen a gyerekek kíváncsiságára, aktivitására, előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- Megteremtjük annak lehetőségét, hogy a probléma megoldására irányuló tevékenységek kellően motiválják a gyermekeket tapasztalatok szerzésére.
- Fejlesztésük során szem előtt tartjuk egyéni képességeiket, ismereteiket, pozitív értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakoztatását.
- A játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, a gyermek saját tevékenységén keresztül élményszerzés lehetőségének megteremtése, melyek megnyitják és ébren tartják a gyermekben a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére.
- Úgy választjuk meg módszereinket, hogy a gyermekek aktívvá, befogadóvá, érdeklődővé váljanak, az ismeretszerzés lehetőségét gyakorlati problémák köré csoportosítjuk, így a gyermek nem passzív szemlélője, hanem aktív résztvevője, szervezője, alakítója a folyamatoknak, próbálkozik, kísérletezik, felfedezéseket tesz, ezáltal fejlődik kreativitása.
- A cselekvéses tanulás és a kezdeményezett tevékenységi formák megjelenésének biztosítása a mindennapok során.
- A gyermeki személyiségbe már beépült ismeretek alkalmazni tudására ösztönzés.

AZ ÓVODA HETIRENDJE : 5-35 perces csoportos foglalkozások

hétfő	külső világ tevékeny megismerése	verselés, mesélés
kedd	mozgás	verselés, mesélés
szerda	matematikai jellegű játékok	verselés, mesélés
csütörtök	ének, zene, énekes játék, gyermektánc	verselés, mesélés
péntek	rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	verselés, mesélés

Ezekon a tevékenységeken kívül minden nap rajzolás, mintázás, kézimunka és mozgásos játékok választhatóak az óvodás gyermekek érdeklődése és differenciált képességei alapján.

3.3.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- A gyermek belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. (Fejlettség szerinti iskolakezdés.)
- Testi, lelki, szociális fejlettség megléte a sikeres iskolai munkához.

a) A **testileg egészségesen fejlődő gyermek** hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A **lelkileg egészségesen fejlődő gyermek** az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.

Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

– az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

– megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

– a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

– érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

– elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A **szociálisan egészségesen fejlődő gyermek** kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- Az SNI-s gyermekek szakember segítségével (pl. gyógypedagógus, pszichológus) végzett pedagógiai munka mellett érheti el az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szintet.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

3.4. Komplex művészeti (esztétikai) nevelés

Az esztétikai nevelés hozzásegíti a gyermeket a művészeti alkotások és a környezet esztétikájának átélésére és befogadására, az esztétikus alkotások létrehozásának az akarására és az esztétikus magatartás elfogadására.

A komplex művészeti (esztétikai) nevelés óvodánkban hangsúlyos nevelési terület, az egészséges életmódra nevelés mellett a **szabad játék tevékenységébe ágyazottan.**

3.4.1. Céljaink

- Óvodánk célul tűzte ki, hogy a gyermekek képessé váljanak felfedezni a szépet a természetben, a társadalomban, és a művészeti alkotásokban.
- A szép iránti fogékonyság csak állandó és folyamatos ráhatás mellett alakítható ki. A szép keresésének az igénye, a megvalósítás igényét is jelenti az adott életkori határokon, lehetőségeken belül.

3.4.2. Feladataink

- Esztétikai művészetek iránti fogékonyság kialakítása,
- esztétikai érdeklődés kialakítása,
- elemi, esztétikai alkotóképesség megalapozása,
- esztétikai magatartás kialakításának megkezdése.

3.5. Verselés, mesélés

Az anyanyelv használata szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, a nevelés egész folyamatának.

A nyelvi kommunikációs helyzetek kialakításának kiváló eszköze a mese, vers, amely közvetíti az egyetemes kultúrát, tág teret nyújt az anyanyelvi nevelés terén.

A népmesék vigasztalók, ringatók, népi mondókák, ősi források, melyek értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetítenek.

3.5.1. Céljaink

- A gyermekek érzelmi, értelmi és etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeik megvalósítása meseélményekkel, a versek zeneiségével.
- A (2,5) 3-6 (7) éves korosztálynak megfelelő irodalmi értékek nyújtása, és ezáltal az irodalmi érdeklődés felkeltése.
- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag, jó, erős alapot kínáló tárházából a mindennapos mondókázás, verselés ismeretanyagának kiválasztása.

3.5.2. Feladataink

- A (2,5) 3-6 (7) éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása.
- Az irodalmi anyagot igényesen választja ki, a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi – a klasszikus és a kortárs irodalmi művekből.
- A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.
- A gyermek saját vers-, és mesealkotásának biztosítása, annak mozgással történő kombinálása.
- A gyermeki vers és mesealkotás ábrázolással való kombinálása fejlődésének elősegítése, az önkifejező képesség gazdagítása érdekében.
- Megfelelő anyagválasztás, kifejező előadásmód, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználása a gyermeki beszéd-kommunikáció fejlődése, fejlesztése érdekében.
- Az irodalmi élmény együttesből fakadó beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása.
- Az óvodapedagógus feladata, hogy a mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi

belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

- A tevékenységformákban az anyanyelv gazdagságának ismertetése, a beszédészlelés/megértés/reprodukció fejlesztése.

A MESE-VERS OBJEKTÍV ÉS SZUBJEKTÍV FELTÉTELEI

Objektív feltétel: hely, idő, eszközök.

A verselés, mesélés óvodánkban spontán, illetve az óvónők által kezdeményezett formában jelenik meg a gyermekek igényeinek megfelelően. Nagyon fontos, hogy mindkét formában megfelelő körülményeket teremtsünk ehhez, megfelelő időt és helyet.

Csoportszobánk nagysága lehetővé teszi, hogy rögtönzött kis sarkak és a nagyszőnyeg segítségével nyugodt helyeket alakítsunk ki a verseléshez, meséléshez. Jó motivációs tényezők ezek a helyek, így megoldható a passzívan mesét, verset hallgató gyerekek élményhez juttatása.

A kezdeményezésekhez a megfelelő időt a csoportban lévő nyugodt légkör, valamint a többszöri ismétléshez szükséges időtartam határozza meg.

Csoportunk a vegyes korcsoport sajátosságainak megfelelő könyv- és eszközgyűjteménnyel rendelkezik. A könyveket a mese-vers bemutatásához, ismétléséhez használt eszközöket, bábokat, kellékeket könnyen hozzáférhetően helyezzük el.

Szubjektív feltételek:

Óvónő, akinek kulturált, a gyerekek számára is érthető élményszerű a nyelvhasználata, artikulációja példaértékű. Nyitott és fogékony az irodalmi művek iránt, előadásmódja figyelem- és érdeklődéskeltő. Ismeri az életkori sajátosságokat, a gyermeki gondolkodás fejlődési folyamatát.

Gyermek, a maga életkori sajátosságaival, szocializációs háttérével, érzelmi kötődésével, nyelvi fejlettségével.

A délutáni pihenés előtt folytatásos meséket olvasunk a gyerekeknek. Albumot készítünk a tanult versekről, mesékről, hogy a vizuális élmény, később lehetőséget adjon az ismétlésre, felelevenítésre, újra átélésre. A mese tehát nálunk mindennapos tevékenység kell, hogy legyen, jelzés értékű, mesére hívogató eszközzel.

A gyerekek a mesék által megismernek sok új fogalmat, kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket, társalgási kedvüket. Ezekhez a feladatokhoz feltételként jelentkezik az óvónőknél, hogy esztétikai élményt jelentő, igényes klasszikus és kortárs irodalmi műveket válasszanak ki. Ezáltal érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai és módszertani tudatosság, erősítsék a gyerekekben a környezet megszerettetését, az évszakok szépségét.

Irodalmi anyagaink összeállításakor előnyben részesítjük a következő szerzők műveit: Benedek Elek, Kolozsvári Grandpierre Emil, Móricz Zsigmond, Móra Ferenc, Weöres

Sándor, Zelk Zoltán, Gazdag Erzsé, Sarkadi Sándor, Tordon Ákos, Szabó Lőrinc, Bartos Erika és más klasszikus és kortárs irodalmi művek.

3.5.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek

- Kialakul benne az érthető, kifejező beszédképesség alapja.
- Önállóan mond hosszabb, több versszakos verseket, ügyel a hangsúlyra.
- Képes önálló versmondásra, használja a mesében előforduló kifejezéseket.
- Képes a megkezdett mese folytatására saját fantáziájának segítségével.
- Várja, kéri a mesemondást, maga is segít a mesehallgatás megteremtésében.
- A bábozáshoz, dramatizáláshoz az eszközöket kis segítséggel készíti elő, önállóan használja. A szerepeket elosztja társaival egymás között, ötleteit, élményeit megbeszéli velük.
- Gondolkodása, fantáziája, képzelete-figyelme fejlődik.
- Beszédfegyelme kialakul. Figyelmesen hallgatja társai mesélését, verselését.
- A mesékben használt népmesei szófordulatok szókincsébe beépülnek. Jól kommunikál a környezetében élővel.

3.5.4. A nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke az irodalmi nevelés során

- Ujjbábok, kesztyűbábok, paraván,
- a dramatizálás eszközei (pl. jelmezek, fejdíszek stb.),
- szemnek, kéznek tetszetős képek, szemléltető eszközök,
- mesekönyvek.

3.6. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, komponált gyerekdalokat ismernek meg. A mondókák, énekes játékok, a zenei anyanyelvünk művészi értékei.

Óvónőink elsősorban a magyar népzenei hagyományokra alapozva tervezi meg az éves zenei foglalkozások törzsanyagát, kiegészítve más nemzetek dalaival. Arra azonban nagyon kell figyelniük, hogy mindig az óvodás gyerekek számára is érthető szöveggel, tisztán énekelhető hangkészletű dalokat, dalos játékokat válogassunk.

Heterogén életkorú csoportunk specialitása abban rejlik, hogy a zenei anyag szélesebb skálán mozog, mint tiszta csoportban. Így több lehetőség van arra, hogy minden gyerek megtalálja közte a saját zenei fejlettségének megfelelőjét. Úgy tervezzük meg az ének, zene, énekes játékok anyagát, hogy az egyszerűbbtől a bonyolultabb felé haladva minden gyerek találjon a számára megfelelőjét.

3.6.1. Céljaink

- A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetésével fejlesztjük a gyerekek zenei ízlését, művészeti fogékonyságát.
- Zenei élményhez juttatjuk a gyerekeket az éneklés, a zene élvezetére, szeretetére nevelés, népdalkincs ápolása által.

3.6.2. Feladataink

- A (2,5) 3- 6 (7) éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- A gyermekek érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésük formálása.
- A zenei anyanyelv megalapozása, a zenei képesség, készségek fejlesztése.
- Éneklési készség kialakítása, zenei kreativitás fejlesztése.
- Más népek kultúrájának megismerése gyermekdalaik által.
- Az attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élményekkel.
- Az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetben. (pl. felelgetős énekes játékoknál).

A nap folyamán szerzett zenei élmények, játék közbeni ölbéli játékok, dúdolás, éneklés, mondókázás keltse fel éneklési, zenélési kedvüket, énekes játékok mozdulatai, zenére történő improvizatív ill., irányított mozdulatsorok segítsék mozgásuk összerendezettségét, a dalok segítsék hallásuk és ritmusérzékük fejlődését.

A zenei élmény elsősorban a gyermek érzelmére hat, amely elősegíti gátlásaik oldását, az éneklési készségek elindítását, fejleszti beszédkészségüket, elősegíti a zavar megértését, a szép kiejtést.

Az ének-zenei tevékenység, a közös éneklés, mondókázás, gazdag érzelmvilága

nyugalmat, derűt, közös élményt rejt magában. Elsősorban a hallás-észlelés és a ritmusérzék fejlesztésének alapja, formája összerendezetté teszi mozgásukat, közvetve az egész személyiséget fejleszti.

Az énekléshez, zenéléshez kapcsolódó készség és képesség fejlesztés meghatározó szempont a gyerekek életkori sajátossága, melynek fő területei: a hallásfejlesztés, a ritmusérzék fejlesztése és a mozgásfejlesztés egyaránt.

Óvodánkban már korábban is szerveztünk a „Zenevarázs”-os (óvodai kompetencia alapú programcsomagból) ének-zenei foglalkozásokat a hagyományos ének foglalkozások mellett; a zenei jellegű tevékenységeket a következőkben is hasonlóan szervezzük, mert mindkét szervezési formának megvannak a maga értékei, amelyekkel gazdagítani szeretnénk gyermekeinket (a magyar népzene hagyományainak átörökítése mellett a kreativitás komplex módon történő fejlesztése).

3.6.3. Zenehallgatás lehetőségei

Az előadásra, zenehallgatásra szánt művet bármelyik néptől választhatja az óvónő, nincs szövegbeli, ritmikai, hangterjedelmi megkötése. Egyetlen szempont a zene szépsége és a művészi értéke.

A zenehallgatás során zenei élményhez juttatjuk a gyerekeket, formáljuk zenei ízlésüket, a zene szeretetére neveljük. Lehet énekes előadás, hangszeres és magnóról szóló zene. A legnagyobb élmény a gyerekeknek az óvónő éneke, hangszerjátéka, amit élőben figyelhet.

A zenehallgatáshoz nyugodt légkör szükséges, és csak akkor éri el célját, ha élményt nyújt a gyerekeknek.

3.6.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- Képessé válik a zenei élmények befogadására.
- Kialakul benne a belső motiváció az éneklésre.
- Kialakul énekrepertoárja kedvelt dalaiból.
- A zenehallgatás szükségletévé válik.
- Zenei ízlése a művek egyre szélesebb körű megismerésével az igényesség felé mutat.
- Képességeihez mértén tisztán, megfelelő hangmagasságban, tempótartással énekel.
- Ismeri a hangszereket, azok hangját tudja azonosítani.
- Kialakul ritmusérzéke, az egyenletes lüktetés automatizálttá válik, amelyet tapssal, járással ki tud fejezni.
- Egyszerű ritmusokat ismer, képes azokat visszaadni.
- Ritmushangszereket tud használni.
- Zenére történő mozgása összerendezett, esztétikus.

3.6.5. A nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke a zenei nevelés során

- Az óvónő által megszólaltatott hangszer (pl. furulya),
- A gyerekek által használt zenei eszközök (pl. ritmusbot, triangulum, csörgődob, kasztanyetta, cintányér, kereplő stb.),
- magnó, CD
- kiscsoportos korban az óvónő által elkészített zenei anyaghoz kapcsolódó színes képek.

3.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, mintázás, kézimunka stb. az egész óvodai életünket átölelő nevelési terület. A gyermek közvetlen környezetétől számtalan spontán és „tervezett” vizuális ingert kap, melynek hatására tapasztalatokban gazdagodik, fejlődik. Az őt körülvevő világról egyre pontosabb ismeretei lesznek, melyeket sokrétű ábrázoló tevékenységek során megelevenít, újra alkot.

A vizuális nevelésen keresztül a gyermek nem általában látja a világ dolgait, hanem színeiben, formáiban, méreteiben, képi megjelenésében. Nevelésünkkel nagymértékben elősegítjük, hogy az egyszerű megjelenítésen kívül érzelmeit és a jelenségekhez való viszonyát is kifejezze.

A RAJZOLÁS-MINTÁZÁS-KÉZIMUNKA KOMPLEXITÁSA

A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Magában foglalja nemcsak a rajzolást, festést, kézi munkát, hanem a mintázást, építést, képalakítást, konstruálást, a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel való ismerkedést, környezetalakítást is. Ezen tevékenységek segítik a gyerekek téri, formai és színeképzeteinek kialakítását, az ábrázolás által fejlődik gondolkodása, esztétikai érzéke, szemének és kezének mozgása koordinálódik.

Olyan speciális tevékenység, amely az ember-ember közti társas viszonyokat és a világról szerzett ismereteket érzékletes képi úton rögzíti. Az ábrázolás a gyermek első alkotótevékenysége.

Óvodáskorban már kialakul a csak rá jellemző kifejezőmód, vizuális nyelv. A gyermeki alkotások betekintés engednek a gyermek személyiségének titkaiba. Információkat hordoznak a gyermek érzelmeiről, örömeiről, vágyairól, szorongásairól. Megfigyelhetjük, hogyan fejlődik élményviláguk, fantáziájuk, képzeletük, fogalmaik. Jelzést kapunk személyiségük irányultságáról, egyéni alkotó képességük fokáról. A személyiségfejlesztés fontos eszköze.

A rajzolás, mintázás, kézimunka szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez. Komplexitása megnyilvánul abban is, hogy egy tevékenységen belül többféle technikai megoldás is alkalmazható.

A gyermeket az általa létrehozott dolgokhoz erős érzelmi szálak kötik, a spontán tapasztalatszerzés (játék) során könnyen felébreszthető vizuális esztétikai alkotó kedvük.

A gyerekek szabad játéktevékenysége közben, a különböző vizuális részfunkciókat fejlesztő játékok szórakoztatóak, elősegítik a gyerek vizuális látásának, észlelésének, finommotorikájának, szem-kéz koordinációjának fejlesztését.

3.7.1. Céljaink

- A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi-, szabad önkifejezése, igény kialakítása az alkotásra.
- Célunk, hogy a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés a gyermeki személyiség fejlesztésének fontos eszköze legyen.
- A gyermekek tér-forma-szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására építünk, törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

3.7.2. Feladataink

- A gyermeki alkotó-alakító önkifejezés fejlődésének segítése.
- A (2,5) 3-6 (7) éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése.
- Rajzos terek létrehozása, ahol a gyermeknek lehet alkotni, mert a feltételek biztosítottak.
- Témajavaslatok, technikajavaslatok megfogalmazása, hogy a gyerekek el tudják dönteni, mit szeretnének alkotni.
- Az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára szoktatás.
- Az ábrázoló képességek fejlesztése (ábrázoló és kommunikációs képesség, képi gondolkodás).
- Ismerkedés népművészeti elemekkel, esztétikus tárgyi környezet bemutatása
- Vizuális nyelv megtanítása (képi, plasztikai, kifejező nyelv).
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, a környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.
- Belső képek gazdagítása a mese, vers, ének eszközeivel, a gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó légkör teremtésével, változatos eszközök felkínálásával.
- A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése: megszólítás, szándéknyilvánítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókincs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatásához kapcsolódó élmények megbeszélése.

RÉSZFUNKCIÓK:

- A szemmozgás tudatos kontrolljának alakítása,
- a szem fixációs működésének erősítése,
- a vizuális zártság és egészlegesség észlelésének alakítása,
- vizuális időrendiség felismerése,
- vizuális ritmus,
- vizuális ritmuspozíció felismertetése,
- vizuális memória fejlesztése,
- alaklátás, formaállandóság fejlesztése,
- tapintásos észlelés fejlesztése,
- a finommotorika fejlesztése.

A GYERMEK KÉPALKOTÓ, ÁBRÁZOLÓ TEVÉKENYSÉGE

A különböző észlelő funkciók együttműködésével, a gyermek megismeri környezetét. Tapasztalatokat szerez a körülötte lévő tárgyakról, azok egymáshoz való viszonyáról, térbeli elrendeződésükről, majd megjeleníti azokat. Úgy ábrázolja a dolgokat, ahogy technikai fejlettsége megengedi. Ez törvényszerű, hiszen vizuális ismereteiről visszajelzést kap.

TEVÉKENYSÉGI FORMA

Építés

- nagy testek, térrészek be- és átrendezése,
- makettek építése,
- térbeli alakzatok létrehozása,
- sorakoztatás, stb.

Plasztikai munkák

- gyurkálás gyurmával, lisztgyurmával, agyaggal, gipsszel, hóval
- mintázás,
- szerkesztés, összerakás,
- báb- és díszletépítés,
- papírhajtogatás stb.

Képalakítás

- rajz,
- festés,
- lenyomatok, domborművek,
- karcolás

- kollázs, montázs,
- márványozás
- tépés, vágás, ragasztás stb.

Kézi munka

- papírvarázs,
- alakítás a természet kincseiből,
- fűzés,
- fonás,
- szövés,
- nemezelés,
- batikolás stb.

A TEVÉKENYSÉG FELTÉTELEI

- óvónői felkészültség,
- tárgyi feltételek, hely, idő, eszköz.

ÓVÓNŐI FELKÉSZÜLTSG

- Az óvónő ötletessége, alkotó fantáziája, rugalmassága, elengedhetetlen feltétele a gyermeki képességek kibontakoztatásának.

A kitűzött célokat akkor érjük el, ha:

- Az óvónői személyiséget nagyfokú pedagógiai önállóság, kreativitás, eredetiség jellemzi.
- Az óvónő magatartása biztató, realizáló, ösztönző-lelkesítő legyen, irányítása előrevivő, továbblendítő. Ha ezt megvalósítja, a gyerekek örömmel tevékenykednek.

3.7.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- képes lesz pontos megfigyelésre,
- fejlődik képi emlékezete és gondolkodása,
- változatos színhasználatra törekszik,
- meg tud különböztetni színárnyalatokat,
- megjelennek munkáiban az egyéni fantáziára utaló jelek,
- képes érzelm kifejezésére alkotásaiban,
- alkotásai esztétikusak,
- tevékenysége kitartó,
- közös alkotások készítésénél együttműködő,
- egyéni képességeinek megfelelően fejlődik finommotorikus tevékenysége.

3.7.4. A nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke a rajzolás, mintázás, kézi munka során

- rajzlapok, színes papírok, kartonok,
- zsírkréták, színes ceruzák, festékek, ecsetek,
- viaszkréta, só-liszt gyurma, agyag, homok,
- spárgák, fonalak, különböző színű textíliák,
- termések (pl. toboz, gesztenye, kukorica stb.),
- olló, ragasztó,
- könnyen megmunkálható anyagok (pl. textil-, fonal-, bőrdarabkák, fadarabok, dobozok, gallyak stb.),
- nagyméretű gyöngyök, felfűzhető formák,
- kirakó- és építő játékok.

3.8. Mozgás

A mozgás nagyban hozzájárul a gyermekek ideális testi és szellemi fejlődéséhez. Munkánk során arra törekszünk, hogy a gyermekek minél sokrétűbb mozgásformákkal ismerkedjenek meg. A mozgás öröm legyen a számukra, s ezt az örömforrást az egész nap folyamán biztosítanunk kell. A mozgáslehetőségek kötött és kötetlen formában valósulnak meg a játék során, az udvari életben, a mindennapos testnevelési foglalkozásokon, valamint kirándulásokon. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

3.8.1. Céljaink

- A motoros képességek fejlesztése,
- a fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitás előkészítése, illetőleg a sikeres mozgásos feladatmegoldások eredményeként az önértékelés és az önbizalom növelése,
- kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése,
- egyensúlyfejlesztés,
- a laterális fejlesztése, a dominancia erősítése,
- a szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése,
- ritmikus tevékenységekkel a ritmusérzék fejlesztése,
- a vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó, illetőleg az kiegészítő szerepű mozgások gyakoroltatása,
- a pantomimika segítségével a testséma fejlesztése
- az együttes játékok, versengések során szociális és emocionális képességek fejlesztése,
- kognitív képességek fejlesztése, (problémamegoldások erősítése mozgásos tevékenységgel elvégzett feladatmegoldásokkal),
- mozgással kapcsolatos, és mozgáshoz kapcsolódó szókészlet fejlesztése.

3.8.2. Feladataink

- A feltételek megteremtése (jó levegő, tiszta környezet, korszerű eszközök stb.),
- játékban gazdag, egyéni képességeket figyelembe vevő tevékenységek biztosítása,
- az eszközök és tevékenységek kiválasztásánál a gyermekek életkorához, fejlettségéhez és a csoport összetételéhez való igazodás.
- a társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek énhatárainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció képessége fejlődésének elősegítése,
- a mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése,
- a mozgás és mozgásigény különbözőségének figyelembe vételével mozgásigény kielégítése, illetve ösztönzés a mozgásra az egyéni lemaradásokat kompenzáló mozgásos játékok ajánlásával,
- változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása a mindennapos mozgásra valamennyi gyermek számára,
- a konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókincs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével,
- világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulás támogatása.

A MOZGÁSFEJLESZTÉS SZÍNTEREI

Csoportszoba vagy az óvoda udvara, ill. az óvoda bejárata előtti tér, a természeti környezet (homokos, kavicsos vízpart, a domboldal télen-nyáron).

MOZGÁSOS TEVÉKENYSÉGEK

TESTNEVELÉS FOGLALKOZÁS

Hetente egy alkalommal kerül megszervezésre, 9.45 -10.30 között keddi napon a csoportszobában, vagy a szabadban. Időtartama a gyermekek fejlettségétől függően 30-45 percig tart. Kiemelt jelentőségűek a főgyakorlatok, és a mozgásos játékok. A foglalkozást úgy kell felépíteni, hogy annak fele legalább mozgásos játékokból álljon. A foglalkozáson a differenciálás az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve történik: a terhelés és a pihenés arányának csökkentésével, ill. növelésével. Ezeket a gyakorlatokat minden gyermek egy időben, egyszerre végzi, de mindenki saját fejlettségi szintjén. A gyakorlatlanabbaknak lehetőségük van arra, hogy a fejlettebb társaikat utánozzák.

Feltételei: mozgásanyag helyes kiválasztása; bemutatás, magyarázat; eszközök száma és elhelyezése; személyhez kötött hibajavítás; a játékokra szánt időkeret helyes meghatározása.

IRÁNYÍTOTT MOZGÁSFEJLESZTÉS

A hét minden napján, differenciáltan, minden gyerekkel, a szabad levegőn való tartózkodás során, az udvari szabadjáték záróakkordjaként, spontán vagy tervezett formában (de

irányítottan), az óvodapedagógusok mozgásfejlesztést végeznek. Ennek időtartama: 30 perc. Rossz idő esetén mindez a csoportszobában valósul meg a két óvónő kooperált munkájával.

3.8.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- kialakul önbizalma, fejlődik önértékelése,
- képessé válik korának megfelelő nagymozgások elvégzésére,
- kialakul testsémája,
- edzetté válik,
- kialakul összerendezett, koordinált mozgása, szem-kéz, szem-láb összerendezett, célszerű, együttes mozgása,
- kialakul oldalisága, ritmikus mozgása,
- megérti a mozgással kapcsolatos kifejezéseket.

3.8.4 A nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke a testnevelés foglalkozások során

- padok, labdák, ugráló-kötelek
- tornaszőnyeg,
- babzsákok, hullahopp karikák, Body-Roll hengerek
- kendők, szalagok, székek,
- trambulín.

3.9. A külső világ tevékeny megismerése

Az óvodai külső világ tevékeny megismerése áthatja az óvodai élet egészét. Elsősorban szokásokon, a hétköznapi apró történésein keresztül érvényesül. Itt alapozódnak meg a cselekvési és magatartási szokások, az emocionális viszonyok, valamint az elemi tapasztalatok a környezettel kapcsolatban, mindez a játékba integrálva.

3.9.1. Céljaink

- A természeti-emberi-tárgyi környezethez való pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismertetjük vele a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományokat és néphagyományokat, szokásokat, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, pozitív érzelmi viszony kialakításán fáradozunk, hogy ezek szeretete, védelme, mint helyes magatartás kialakuljon.
- Olyan érzelmi alapozottság, érdeklődési kedv felkeltése a világunk iránt, amely kedvező alapja lehet a környezetbarát életmódnak.
- Környezetbarát óvoda megteremtése.

3.9.2. Feladataink

- Környezeti fogalmak tisztázása, ismeretszerzés a gyermek fejlettségéhez mérten:
 - fajismeret,
 - ökológiai alapismeretek,
 - fenntarthatóság pedagógiája,
 - természet- és környezetismeret.
- Olyan képességek kialakítása, amelyek szükségesek az ember kultúrája és környezete megismeréséhez.
- Környezetkultúra és biztonságos életvitel szokásainak alakítása :
 - életmód, életvitel,
 - gondolkodásmód,
 - viselkedés,
 - természetvédelem,
 - értékrend-alakítás,
 - a felelősségérzet kialakítása.
- A fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartásformálás alapozása, alakítása.

- A természet érzelmi és értelmi megközelítése egyszerre történik, de a hangsúly általában az egyik oldalon van és ez nem életkor függvénye. Legelőször az intellektuális érzelmekre kell hatni.
- Biztosítani kell a gyermekek számára a közvetlen tapasztalatszerzést, hiszen semmivel nem pótolhatók a szabadban tett séták és kirándulások.
- A szülőföld, hazai táj, a népi, helyi családi hagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeinek megismerését közvetítő tapasztalatszerzési lehetőségek tervszerű biztosítása.
- Az önálló véleményalkotás, döntési képesség megalapozása problémahelyzetek mérlegelésével, a cselekvéses tanulásból adódó tapasztalatok közös összegzésével, irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréjével.
- A spontán és irányított beszélgetés megvalósítása: a verbális fejlesztés a környezet megismerésének komplex-integrált tevékenységsoraiban.
- Mind több lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a gyermekek a természet szépségeit, hangulatait a gyakorlatban tapasztalják meg.

3.9.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- tisztában van az évszakoknak megfelelő időjárási jelenségekkel,
- különbséget tud tenni az évszakok között, ismeri az évszakok jellegzetességeit,
- ismeri a napszakokat,
- tisztában van a növények fejlődésével,
- gyakorolja a növénygondozást,
- rendelkezik elemi közlekedési ismeretekkel,
- csoportosítani tudja a járműveket aszerint, hogy hol közlekednek,
- közvetlen környezetét ismeri, biztonságban érzi magát,
- kérésre bemutatkozik, megmondja szülei nevét, lakcímét,
- megbizonyosodik az egészséges és biztonságos élet értékeiről,
- gyakorlatot szerez a veszélyhelyzetek felismerésében,
- ismeri a környezetünkben élő állatokat, szívesen gondoskodik róluk,
- kialakul fogalomköre az évszakokról, az emberek, állatok, növények világáról,
- igényévé válik az esztétikus környezet megóvása.

3.9.4. A nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke a környező világ tevékeny megismerése során

- Nagyítók,
- természetismereti könyvek,

- képek,
- természetsarok eszközei (pl. cserepek, locsolókanna stb.),
- növények, lenyomatminták, virágszirmok, falevelek
- időjárás- és évszak óra,
- különböző kövek, kvarcok, ásványi anyagok,
- öltöztető baba, társasjáték,
- kísérletek eszközei.

3.10. Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés, tevékenységek

Az óvodás gyermekek életében a matematika személyiségük sokoldalú fejlesztéséhez nélkülözhetetlen, hogy a környező valóságot, mint matematikai jelenséget is átéljék, megismerjék; ezért nem is választható el attól.

A matematikai ismereteket, tapasztalatokat nyújtó lehetőségek átszövik az egész óvodai életet. Jelen vannak az összes tevékenységben, de legfőbb színterük a játék, hiszen a matematikai nevelés nem egyéb, mint olyan játékok sorozata, melyek gondolkodásra, cselekvésre készítetik a gyermeket, felismerések, tapasztalások által.

3.10.1. Céljaink

- A matematikai tevékenység során a minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésembeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztalása játékos formában, a gyermek ötleteinek figyelembevételével.
- A gondolkodás fejlesztése, a cselekvéses és gondolati tevékenykedtetés.

3.10.2. Feladataink

- A gyermekek tapasztalatszerzése, a környezet mennyiségi, térbeli és formai viszonyairól.
- Ismerkedés a matematikai fogalmakkal, melyek egy része beépül a szókincsbe.
- Globális, matematikai szemléletük alakítása.
- A különféle tevékenységek adta lehetőségek észrevétele, a nagyság, forma, szimmetria stb. gyermekkel való észrevételése.
- A matematikai ismeretek integrálása más nevelési területekbe.
- Az óvodán kívül adódó spontán lehetőségek kihasználása a matematikai nevelés érdekében (pl. formák a természetben).
- A fejlesztési lehetőségek kihasználása során elsődleges szempont a gyermekek fejlettségének figyelembevételése.
- A spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása mellett, a tevékenységekben való alkalmazkodás lehetőségeinek gazdagítása, problémahelyzetek teremtése, a gyerekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált fejlesztés.

A MATEMATIKAI NEVELÉS SORÁN FELDOLGOZÁSRA KERÜLŐ FEJLESZTÉSI TETÜLETEK

- Tő- és sorszámnevek, számképek.
- Relációk (mennyiségek, kiterjedések stb.)

- Több, kevesebb, ugyanannyi, semmi (0=nulla) fogalma.(halmazok).
- Testek tulajdonságai.
- Szimmetria.
- Mérések.
- Tér- és síkbeli irányok, tájékozódás.

A FEJLESZTÉSI FELADATOK KERETE:

- spontán módon a különböző tevékenységek során.

MATEMATIKAI NEVELÉS A VEGYES CSOPORTBAN

A matematikánál, mint az összes többi területen közösen kezdjük el a tevékenykedést, és legfeljebb mi tudjuk, hogy most a kisebbekre kevesebb időt fogunk szentelni. Azonban lehetnek olyan matematikai érdeklődésű gyerekek a kicsik között, akik többet tudnak idősebb társaiknál.

Természetesen mindig a könnyebb feladatoktól haladunk a nehezebb felé. Ez lehetőséget ad a folyamatos lemorzsolódásra. Az idősebb korosztálynál arra kell figyelniük, hogy saját képességük szerint próbálják meg végezni a feladatokat, és ne hátráljanak meg azonnal. Ha valami nem sikerül, tegyenek erőfeszítéseket a feladat elvégzésére.

Természetesen a fő feladatunk az, hogy csiszoljuk elméjüket, gondolkodásukat, és képessé tegyük őket a problémahelyzetek megoldására.

3.10.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- Képes elemi következtetések levonására, egyszerű ítéletalkotásra.
- Formai, mennyiség- és nagyságbeli viszonyok megkülönböztetésére.
- Felfedezi az összehasonlítási műveletek kiindulópontját (azonosságok, különbségek).
- Játékában megjeleníti a matematikai ismereteit.
- Képessé válik a mennyiségek észrevételére, felfogására az élő- és tárgyi világban.
- A 10-es számkörben biztosan tájékozódik.

3.10.4. A nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke a matematika során

- „Minimat” készlet,
- társasjátékok, fejlesztőjátékok,
- építő játékok, logikai játékok,
- logikai készlet,
- játékos feladatlapok.

3.11. Jobb Veled a Világ Boldogságóra program

3.11.1. Céljaink

- Az óvodás gyermekek csoportosan és egyénileg ismerjék meg a boldogság fő összetevőit, mely a pozitív pszichológia kutatásainak eredményein alapszik.
- Célunk olyan vezérfonalat adni gyermekinknek, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, hogy képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint a testi-lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget.

3.11.2. Feladataink

- A kidolgozott szakmai program végrehajtása a Boldogságóra szakkönyveiben, a pedagógusoknak szóló segédanyagokban található módszertani ajánlások, vezérelv alapján.
- Minimum havi egy alkalommal – ajánlott heti rendszerességgel az adott témát feldolgozni, átélni, megvalósítani, hogy a csoport és az egyén szokásrendszerébe beépüljön.
- Játékos, vidám, kreatív játékos feladatok segítségével a boldogságfokozó témák kibontása, az optimista gondolkodás gyakorlatban történő megvalósítása a tapasztalati tanulás eszközeivel.
- Differenciált megvalósítása a csoport életkori és fejlettségbeli szintjéhez igazítottan, melyet a program a három fokozat felállításával támogat, segít.
- Az adott témához kapcsolódó, szabadon választott kreatív feladatok, dalok tanulása, vidám szabadidős tevékenységek végzése a csoporttal.

3.11.3. Tartalom

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik, meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit.

Témakörök:

1. Boldogságfokozó hála
2. Optimizmus gyakorlása
3. Kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jó cselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömök élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

A program biztosítja minden témánál:

- elméleti háttér
- 1 óravázlat
- 3 szabadon választható feladat
- adott témához ingyenesen letölthető dalok

Dokumentációs keretek:

- Az óvónő feladata havi rendszerességgel letölteni a témához tartozó segédanyagot
- A megvalósításról fotó vagy más dokumentáció készítése és feltöltése a www.boldogsagora.hu/oktatasi-segedanyagok - a regisztrált csoportjuk bejegyzéseihez.
- Felelős: valamennyi óvodapedagógus

4. Az óvodai élet megszervezésének elvei

4.1. Napirend

A napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető tevékenységekhez. Napirendünket a folyamatosság és rugalmasság jellemzi.

7.15 - 9.00	Érkezés az óvodába, szabad játék
9.00 - 9.30	Előkészület a tízóraihoz, teremrendezés csak a további játékhoz nem kívánt eszközök elrakása
9.30 - 12.00	Gondozási tevékenység, tízórai, gondozási tevékenység Játék, játékba integrált differenciált fejlesztés, csoportos foglalkozás képességfejlesztés az egyéni szükségleteknek megfelelően a különféle tevékenységek által
12.00-13.15	Udvari játék vagy séta, irányított mozgásfejlesztés 30 percben Ebéd előtti előkészületek, gondozási tevékenység, ebéd Ebéd utáni gondozási feladatok, (fogmosás) előkészület a délutáni pihenőhöz
13.15-14.45	Pihenő, mese
14.45-15.45	Ébresztő, gondozási feladatok, uzsonna, játék, folyamatos távozás haza

1.3.3.2. Pedagógia szempontok, alapelvek, a napirend és a hetirend elkészítéséhez

- Fontosnak tartjuk, hogy a napirend összeállításánál elsődleges szempont legyen a játéktevékenységre fordított idő meghatározása, melynek időbeni arányosságát is figyelembe kell venni.
- A gondozási tevékenységekre - étkezésre - megfelelő időkeretet kell biztosítani, lehetőleg a nap ugyanazon időpontjában, mellyel az érzelmi biztonságot kívánjuk megteremteni.
- A tevékenységi formákhoz szükséges időt mindig a csoport életkor szerinti összetétele és fejlettségi szintje, valamint a választott részprogram határozzák meg.
- A napirend legyen rugalmas, folyamatos annyira, mint azt személyi és tárgyi feltételeink lehetővé teszik.
- Minél több időt kell biztosítani a szabadban történő játékokra, sétára, kirándulásra, ismeretszerzésre.
- A hetirendet úgy alakítjuk, hogy a verselésre, mesélésre, éneklésre, énekes játékokra, rajzolásra, kézimunka tevékenység gyakorlására a hét minden napján legyen lehetőség.
- A hetirendben tervezett nap biztosítja a lehetőséget, hogy felajánljuk a hét folyamán az adott tevékenységet.

4.1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. Óvodánkban a nevelőmunkát 2 főiskolai diplomával rendelkező óvodapedagógus végzi. Az óvónők a teljes nyitvatartási idő alatt, - a nap folyamán részben átfedéssel, részben folyamatos munkával, - a csoportban vannak.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazott összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. A gyermekek ellátásában egy többéves gyakorlattal rendelkező dajka segít.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

A migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Hangsúlyozzuk valamennyi munkatárs folyamatos együttműködését, összehangolt munkáját az inkluzív (befogadó) nevelés kialakítása érdekében.

KÜLSŐ SZAKEMBEREK:

- Védőnő, orvos.
- Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat munkatárs.
- A pedagógiai szak- és szakmai szolgálat munkatársai: pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, közoktatási szakreferens.

4.2. Tárgyi környezet

AZ ÓVODA ÉPÜLETE, HELYISÉGEI, BEREDEZÉSI TÁRGYAI

Óvodánk épülete még a XIX. század „öröksége”, s ez látható is az épület állagán. Több átalakítás nyoma látszik rajta, legutóbb két évvel ezelőtt a közmunka-program keretében kívülről az épület homlokzata, a tető és a nyílászárók cseréje valósult meg, bent a vízvezeték karbantartása, cseréje lenne indokolt.

Az épület 25 gyermek elhelyezését teszi lehetővé. Az épület gyermekek által használt részei: egy csoportszoba, ebédlő (ez a szülők fogadásának – szülői értekezlet, fogadóóra-helyszíne is), egy többfunkciós helyiség (melyben helye van az óvodavezetői irodának, fejlesztő szobának, elkülönítő helyiségnek, s ezt a pillanatnyi szükségnek megfelelően használjuk), gyermeköltöző, gyermekmosdó 3 kis WC-vel, 2 kis piszoárral.

A felnőttek által használt helyiségek: felnőtt mosdó zuhanyzóval, felnőtt WC, konyha (mely jelenleg melegítésre szolgál, korábban főzőkonyha volt, itt időnként a gyermekekkel is sütünk, gyurmát szárítunk, befőzünk stb.), mosogató, kamra, zöldség-előkészítő (ez ma udvari játékok tárolására szolgál), kazánház.

Az óvoda berendezési tárgyai gyermekméretűek, mind a használati tárgyak (asztalok, székek ágyak), mind a játszóeszközök. Ezek közül több dolgot az utóbbi években cseréltünk, többnyire pályázat útján, ill. a fenntartó és a kistérségi társulás támogatásával. Úgy gondolom, játékeszköz ellátottságunk a gyermekek szemszögéből is jónak mondható, s ezen a téren is igyekszünk lépést tartani nagyobb vagy városi óvodákkal.

Az óvoda adminisztrációját, vezetői dokumentációt szolgálja a laptop, fénymásoló, nyomtató és a digitális fényképező, a gyerekek játékát és tanulását egy másik számítógép és nyomtató segíti. Van internet-elérésünk, telefon elérhetőségünk, amely elengedhetetlen a mai világban.

AZ ÓVODA UDVARA

Az óvoda udvara a gyerekek szabadban végzett tevékenységének kiszolgálója. Vannak napos és árnyékos udvarrészek, van homokozónk, egy többfunkciós mászódvárunk és néhány mászókánk. Mindez azonban nagyon leromlott állapotban van. Fontos feladat az udvar biztonságossá tétele és a meglévő eszközök állagának megóvása, ill. új eszközökkel történő bővítés, az udvar körbekerítése.

4.3. Új óvodai és bölcsődei intézménynek helyet adó épület építése Perén (projekt azonosítószáma: TOP-1.4.1-15-bo1-2016-00020)

A jelenlegi óvodai épület elavult, felújítása az épületadottságok miatt nem lehetséges, gazdaságosan az épületet felújítani nem lehet. Jelen beruházás során egy új épület építése valósul meg. A projekt keretein belül új eszközök kerülnek beszerzésre, így többek között játékok, képességfejlesztő eszközök, bútorzatok és játszóterek is átadásra kerülnek a projekt befejeztével. Az új épületben 25 fő részére kialakított óvodai csoportszoba mellett helyet kap egy 8 fő részére kialakított minibölcsőde is. Az új minibölcsődei szolgáltatás kialakítása elősegíti a 0-3 év közötti gyermekeket nevelő szülők munkahelyi piacra történő visszatérését. A projekt keretein belül megújuló energiaforrás kerül hasznosításra. A beruházás összköltsége 156.807.000,- Ft, mely 100 % mértékben vissza nem térítendő támogatás. A projekt tervezett fizikai befejezése: 2019. év 05. hó 31. napja.

4.4. Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda a közoktatási rendszer része. Nevelési feladatait egyedül nem képes megvalósítani, csak a társadalmi környezet egyes elemeivel való szoros együttműködéssel. A szociális és nevelő-személyiségfejlesztő funkció az óvodát összekapcsolja a családdal, a bölcsődével és az iskolával.

4.4.1. Szülőkkel való kapcsolat

A gyermekek nevelésében kiegészítő szerepet töltünk be. A gyermek a családé, a szülő felelős érte, hogy testileg, szellemileg, lelkileg egészséges, harmonikusan fejlett emberré váljon.

Mi jó esetben folytatjuk a családban elkezdett nevelési folyamatot. A család szerkezetében, munkamegosztásában végbement funkcionális változások következtében azonban ránk hárul a fejlődésben való lemaradás korrigálása, a hiányok pótlásának nagy része is.

4.3.1.1. Célunk

Az óvodai nevelés, a családdal való együttműködés során erősítse a család nevelő hatásait, illetve szükség esetén nyújtson segítséget a szülőknek a felmerülő gondok, problémák megoldásához.

4.3.1.2. Feladataink

- Bizalomteli, kellemes, nyugodt óvodai légkör megteremtése,
- egyenrangú partnerkapcsolat,
- nyitott, segítőkész pedagógusok,
- folyamatos kapcsolattartás,
- szülői szemléletformálás a szabad játék kiemelt szerepéről,
- a komplex intervenciós (beavatkozási) stratégia és gyakorlat kidolgozása a helyi szükségletek alapján,
- a gyermek fejlettségének és a fejlődés egész családot érintő rizikó faktorainak mérlegelése az erősségek alapján,
- a szülő segítése gyermeke viselkedésének értelmezésében.

Programunk a gyermekek egyéni fejlesztése érdekében előtérbe helyezi a családokkal való együttműködést. A partnerkapcsolat ez által konkrét cselekvésekben nyilvánul meg, melyek túlmutatnak a hagyományos óvoda-család kapcsolaton.

4.3.1.3. A kapcsolattartás konkrét formái és a továbbfejlesztés lehetőségei

- Építve tapasztalatainkra és eredményeinkre a megszokottnál gazdagabb együttműködésre törekszünk a családokkal. Mi a szülők mindegyikét megnyerni szeretnénk, mert ez a feltétele a nevelésben való jó közreműködésünknek.
- Arra törekszünk, hogy a velünk kapcsolatba lépő családok a beiratkozás pillanatától segítséget kapjanak az óvodapedagógusoktól. A nyílt és bizalmon alapuló kommunikáció kiépítése időigényes feladat. Ezért fontos, hogy a pedagógusok kezdettől fogva rendszeresen beszéljenek a családokkal.
- A családokkal való kommunikáció alapelvei:
 - Adjunk időt, alkalmat, bátorítást a családnak, hogy megosszák velünk gondolataikat, céljaikat, örömeiket, gondjaikat.
 - Adjunk lehetőséget a privát beszélgetésre.
 - Az információt kezeljük bizalmasan.
 - A családok és a pedagógusok szabadon kommunikáljanak a gyerekről és élményeiről.
- A családokkal való kommunikálás módszerei:
 - Reggeli és délutáni beszélgetés.
 - Szülői értekezletek, évente 3 alkalommal.
 - Fogadó órák a szülői igénynek megfelelően.
 - Nyílt napok.
 - Közös programok.
- Az óvónő még a nevelési év megkezdése előtt megismerkedik a leendő óvodással és szüleivel. Ennek színtere az óvoda.
- A beszoktatás időszakában új környezettel, emberekkel, szokásokkal találkozik a gyermek. A beszoktatás a későbbi közösségi életet is meghatározhatja, a biztonságot nyújtó, nyugodt, szeretetteljes, családi légkör megtapasztalásával vagy ennek ellenkezőjével. A család legfontosabb információforrása az óvodáról gyermeke hangulata, benyomásai, tapasztalatai. A gyermek óvodai élményein keresztül a család is kialakít egy képet a csoportról, óvodapedagógusról, óvodáról.
- Lehetővé tesszük – szülő és gyermek lelki szükséglete szerint – az ún. szülő beszoktatást, esetenként a fokozatosságot javasolva, (mely beszokás-beszoktatás már nyáron elkezdődhet udvari látogatásokkal). Természetesen, ha a szülő nem él ennek lehetőségével, nélküle szoktatjuk be gyermekét.
- Szívesen vesszük, ha csemetéink az „otthon egy darabkáját” kedvenc játék, vagy bármilyen tárgy formájában magukkal hozzák az óvodába. A szülői értekezleteken előre megtervezett témákkal foglalkozunk, beszélgetés formájában. Esetenként specialistát is meghívunk.
- A fogadóórák lehetőséget nyújtanak a gyermek fejlődéséről, esetleges problémáiról való eszmecsere, az egyéni fejlettségi lapok megbeszélésére, a gyermekek fejlődésének nyomon követése által.

- Nyílt napokon a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről, egyúttal módjuk van társaikkal való összehasonlításukra is.
- Mérések segítségével tájékozódunk a szülői igényekről és törekszünk a nevelési programhoz kapcsolódó igények kielégítésére.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek szüleinek megfelelő tájékoztatása a problémáról és a fejlesztés lehetőségéről. Szükség esetén megfelelő szakember kiválasztásában és a kapcsolat felvételében való segítségnyújtás. A hátrányos helyzetű, etnikai kisebbségekhez tartozó szülőket, ha szükséges tapintatosan meggyőzzük a gyermek érdekét szolgáló nevelési módszerekről, tanácsokat adunk a gyermek nevelésére, otthoni fejlesztése és gondozása területén.
- Szükség esetén segítséget nyújtunk, tájékoztatjuk a gyermekeket érintő hivatalos ügyek intézésében, a családsegítő szolgáltatáson keresztül segítjük a kapcsolatfelvételt, kapcsolattartást.
- Különös gondot fordítunk a veszélyeztetett, védő-óvó intézkedés alatt álló gyermekek, szüleivel való kapcsolattartásra.
- Segítjük az enyhe fokban értelmi fogyatékos gyermekek integrált nevelését, ha szükséges külső fejlesztő pedagógus bevonásával, ezzel elősegítjük, hogy a családból ne kelljen időnek előtte kiszakítani őket, anya-gyermek kapcsolata megerősödjön, ne sérüljön.

4.3.2. Iskolával való kapcsolat

A gyermekek számára biztosítjuk a folyamatosságot, az óvodából az iskolába való átmenetben. Az óvodában, illetve iskolában dolgozó pedagógusok jobban megismerik egymás munkáját, pedagógiai céljait.

A KAPCSOLATTARTÁS KONKRÉT FORMÁI

- Az iskolába készülő gyerekekkel meglátogatunk egy közeli általános iskola első osztályát. Így megismerkedhetnek az iskola légkörével. .
- Látogatás az 1. osztályba, az óvónők meglátogatják volt óvodásaikat, bemutató órán vesznek részt, majd konzultálnak a tanító nénivel a gyermekek fejlődéséről, iskolai előmeneteléről.
- A leendő 1. osztályos tanítónő hospitál az óvodában, ismerkedve leendő elsőseivel, az óvodában folyó munkával.
- Leendő 1. osztályos gyermekek szüleinek tartott iskolai szülői értekezlet szervezésében való segítségnyújtás.
- Beiratkozás segítése, szülők tájékoztatása.

4.3.3. Orvos-védőnő

Az önkormányzattal kötött megállapodás alapján működik az óvoda orvosi, védőnői szolgálat. Féléves rendszerességgel végzik a státusz vizsgálatokat, különösen figyelemmel kísérik a második alakváltás időszakában előforduló gerinc deformitásokat, illetve a hanyagtartásos gyermekeket. 5-6-7 éves korban elvégzik a szemészeti szűrést. Óvodánkban egyeztetett időpontban vizsgálják a gyermekeket. Szűréseik a megelőzés, prevenció feladatok ellátását szolgálják.

Üzemorvosunk a felnőttek, dolgozók munkahelyi alkalmasságát vizsgálja, illetve szükség esetén megfelelő intézkedéseket kezdeményez a munkahelyi ártalmak prevenció feladatainak közös megoldására.

4.3.4. Kapcsolattartás egyéb nevelési-, oktatási-, szakszolgálati-, és kulturális intézményekkel

Az óvodai élet alatt a pedagógiai szakszolgálat, szakmai szolgálat, gyermek- és ifjúságvédelem intézményei a gyermekek nevelését speciális szakismereteikkel elősegítik. Rendszeres, jó munkakapcsolatot tartunk a Borsod-Abaúj- Zemplén Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Gönci tagintézményével.

- A pszichológus, gyógypedagógus, logopédus segít az SNI-s gyerekek ellátásában, nevelési problémák kezelésében, beszédhibák javításában stb.
- Az óvodavezető, ill. az óvodapedagógusok szakmai problémáikkal az encsi kistérség óvodai szakreferenséhez fordulhatnak segítségért.
- A veszélyeztetett gyermekek ügyében a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat munkatársához fordulunk.
- Rendszeres (évi két alkalom) a kapcsolatunk a Miskolci Csodamalom Bábszínházzal.

5. Gyermekvédelem

5.1. Céljaink

Segítségnyújtás a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez. Az óvoda együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

Ha az óvoda a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.

Esélyegyenlőség biztosítása, a szociális hátrányok enyhítése.

5.2. A pedagógiai és prevenciós feladatok

- Biztosítani a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő-óvó intézkedésekre javaslatot tenni.
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába járásának elősegítése.
- A sajátos nevelési igényű és a HHH gyermekekkel való fokozott törődés.
- Törekedni a szociokulturálisan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatására.
- Az új óvodások befogadásának elősegítése, beilleszkedésük zökkenőmentessé tétele.
- Gyermekek és családok minél jobb megismerése.
- Felmérni a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, okokat felismerni és ha szükséges szakember segítségét kérni.
- A felzárkóztatás megszervezése.

Közreműködés az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében, a nehéz helyzetben levő családok anyagi formában is történő támogatása (pl. étkezési hozzájárulás, ruhaakciók stb.).

- A gyermekvédelmi felelős szükség szerinti részvétele a családlátogatáson.
- A gyermekvédelmi felelős rendszeres részvétele a gyermekvédelmi továbbképzéseken, a szülők és a testület tájékoztatása az új határozatokról.
- Szakemberek bevonása annak érdekében, hogy segítsük megoldani a családok nevelési problémáit.
- Részvétel az egészségügyi vizsgálatok lebonyolításában.
- Figyelemmel kísérni az óvodálátogatás rendszerességét, indokolatlan tartós hiányzást jelezni a gyermekjóléti és családsegítő szolgáltatónak, gyámügyi osztálynak.
- Nyilvántartás vezetése a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyerekekről.

- A gyermekvédelmi felelős szükség szerinti részvétele a családlátogatáson

5.4. Az óvodapedagógus feladatai

Elősegíti a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek **óvodába kerülését, járását.**

Biztosítja a gyermekeket megillető **jogok érvényesülését** az óvodán belül, szükség esetén védő – óvó intézkedésekre javaslatot tesz.

A gyermekeket és családjukat lehetőségeihez képest minél jobban megismeri.

A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket felismeri és ha szükséges ehhez szakember segítségét kéri.

A felzárkóztatást és tehetség gondozást megvalósítja.

Egyéni differenciált bánásmóddal a testi, érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődést elősegíti, folyamatosan ellenőrzi.

Részt vesz az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában, a szűrést szükség esetén soron kívül javasolja.

A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutást javaslatával elősegíti.

A szülőkkel együttműködő, partneri kapcsolatot alakít ki, a szülői szerep eredményesebb betöltését elősegíti.

Jó kapcsolatot tart a helyi társadalom gyermekvédelmi rendszerében érintett szervekkel, személyekkel.

Az alábbi esetekben fokozottan figyelemmel kíséri a gyermeke testi-lelki állapotát: ha

- fejlődési
- beilleszkedési, magatartásbeli zavart észlel,
- sajátos törődést igényel (diszlexia, fogyatékos),
- egészségügyi problémákat tapasztal,
- nemzetiséghez tartozik,
- hátrányos, veszélyeztetett helyzetű,
- szülők egymás közötti kapcsolata rossz,
- szülő – gyermek kapcsolata nem megfelelő,
- különleges gondozásban részesül (Családsegítő Szolgálat tevékenysége).

5.5. Pedagógiai tevékenységek

- Szülői értekezletek, nyílt napok, ünnepélyek, fogadó órák szervezése,
- szülői fórum szervezése, igény szerinti tanácsadás,
- működő szervezetekről, szolgáltatásokról, azok elérhetőségéről tájékoztatás a szülők részére,
- szükség esetén jogi segélyszolgálat szervezése,

- gyermekvédelmi felelős részvétele egy-egy szülői értekezleten, ahol ismerteti a szülőkkel a Gyermekvédelmi törvényről és a Gyámügyi Igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény néhány fejezetét,
- a gyermek fejlődési dossziéjában egyénre szóló tervezés nyomon követése,
- segítségadás új és pályakezdő kollégák részére a gyermekvédelmi munkához,
- kapcsolatfelvétel a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal veszélyeztetettség esetén, eszmegbeszéléseken való részvétel,
- jó kapcsolat kiépítése a helyi gyermekvédelem rendszerében érintett szervekkel, személyekkel (Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat, védőnők, gyermekorvos, logopédus, szükség esetén gyámügyi előadó, rendőrség, jegyző).

5.6. A gyermekvédelmi felelős feladatai

- Óvodánkban a gyermekvédelmi felelős feladatokat az óvodavezető látja el.
- Gondoskodik a rábízott gyermekek felügyeletéről, a nevelés-oktatás egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése.
- A gyermekbaleseteket előidéző okok feltárása és megszüntetése.
- A gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezése.
- Minden évben felméri a hátrányos helyzetű gyermekek számát az intézményben.
- A csoportban dolgozó óvodapedagógus segítségével megoldást keres a hátrányos helyzet megszüntetésére.
- Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattól.
- Együttműködés a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, ill. a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal (pl. jegyző, gyámhatóság, Pedagógiai Szakszolgálat).
- A szülő felé tájékoztatási kötelezettség a gyermekvédelmi felelős személyéről, elérhetőségéről.

5.7. A gyermekvédelmi felelős rendszeres munkakapcsolatban áll

- a csoportban dolgozó óvodapedagógussal,
- szülői érdekképviseléssel,
- területileg illetékes gyermekjóléti szolgálattal,
- az önkormányzat gyámügyi előadójával,
- jegyzővel.

6. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése, rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez, fejlesztéséhez szükséges feltételek közé tartozik az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz szükséges szakirányú végzettségű gyógypedagógus foglalkoztatása, a foglalkozásokhoz szükséges speciális nevelési terv, valamint speciális gyógyászati és technikai eszközök, a gyermek részére a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.

Sajátos nevelési igényű gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

6.1. Céljaink

- A harmonikus, nyugodt, biztonságot adó óvodai környezetben válják természetessé a gyermekek között személyiségük különbözősége.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésének elősegítése, hogy javuljon életminőségük és a későbbiek folyamán könnyebben tudjanak beilleszkedni a társadalomba.

6.2. Alapelvek

- A sajátos nevelési igényű gyermek joga, hogy különleges gondozás keretében, állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön.
- Nem a közösségből kiszakítva, hanem a többi gyermek között, párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztőjáték a legeredményesebb formája a fejlesztésnek.
- A gyermek érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésre álló segítséget megadjunk a gyermekeknek képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakoztatásához, ismereteik bővítéséhez.
- Az óvónőnek olyan befogadó csoportléggkört kell kialakítani, melyben a gyermekek magatartása, viselkedése kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást (megfélemlítés, megalázás, emberi méltóság megsértése).

- A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai- orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira, illetve a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára kell építeni.

6.3. A fejlesztés legfontosabb területei

- Kognitív funkciók fejlesztése.
- Alapmozgások kialakítása, a nagymozgások koordinálásának javítása, az egyensúlyérzék fejlesztése.
- Manuális készség, finommotorika fejlesztése.
- Kontaktus, kooperációs készség, nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése, beszédszervek ügyesítése, beszédindítás, a beszédmegértés fejlesztése, aktív és passzív szókincs bővítése.
- Játéktevékenység alakítása, játékhasználat elsajátítása.
- Szociális kompetenciák kialakítása, fejlesztése.

6.4. Az integrált nevelésből adódó óvónői feladatok

- A különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségben, ezen belül a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítása.
- A terhelhetőségnél vegye figyelembe a sérülés jellegét, súlyosságának mértékét, adott fizikai állapotát.
- Ismerje fel és gondozza kiemelten a gyermekben rejlő kiemelkedő teljesítményt.
- Az óvodapedagógus értesse meg és tudatosítsa a gyermekcsoportban dolgozó dajkával, hogy kommunikációja, bánásmódja, viselkedése ugyanolyan modell értékű, mint az övé.
- Az optimális nevelés érdekében az óvónő ismereteinek bővítése gyógypedagógiai téren.
- A hatékonyság, eredményesség, szakszerűség és célszerűség érdekében együttműködés a szaksegítőkkal: gyógypedagógus, logopédus, fejlesztő pedagógus.
- Szükség szerint szakvélemény, fejlesztési javaslat kérése a megfelelő szakszolgáltatóktól.
- A megismert lemaradás, fogyatékoság, sérülés függvényében szakmai kompetenciák határain belül, speciális fejlesztési terv kidolgozása, megvalósítása, értékelése.

- Az óvodáskor végére a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű gyermeket is juttassa el az óvodai nevelés általános célkitűzéseiben megfogalmazott minimális szintre alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködés terén.
- A tárgyi feltételek biztosítása különösen a nagymozgások fejlesztését, téri tájékozódást, beszédészlelés és megértés fejlesztését és a gondolkodási stratégiák támogatását szolgáló eszközök által.

6.5. A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére

- A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járnak óvodába.
- A közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják, nem kerülnek peremhelyzetbe.
- Örömmel vesznek részt speciális foglalkozásokon.
- A bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés.

7. Az intézmény integrációs programja, esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

7.1. Céljaink

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény szellemében a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek:

- esélyegyenlőségének növelése,
- a hátrányok csökkentése,
- egyéni szükségleteinek megfelelő speciális fejlesztése,
- az iskolai életmódra és az életpálya-építésre való felkészítés.

7.2. Feladataink

A hátránnyal küzdő gyermekek számára speciális

- személyiségfejlesztő,
- tehetséggondozó,
- felzárkóztató programok szervezése.

7.3. Területei

Az integrációs programunk tartalma kiterjed az óvodai nevelés mindazon területeire, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésében.

1. Szervezési feladatok
2. A nevelőtestület együttműködése
3. A pedagógiai munka kiemelt területei
4. A gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladatok
5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel
6. Óvoda – iskola átmenet támogatása
7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

1. Szervezési feladatok

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása, valamint teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása érdekében kapcsolatot építünk ki
 - a védőnői hálózattal,
 - az e területen működő civilszervezetekkel.

- A gyermekek minél kevesebb óvodai hiányzása érdekében szülői értekezleteken, egyéni beszélgetések alkalmával alkalmazzuk a meggyőzés pedagógiai módszerét.

2. A nevelőtestület együttműködése

- Óvodánk nevelőtestülete és alkalmazotti közössége rendszeresen tart munkatársi értekezletet, szakmai műhelyfoglalkozást.

3. Pedagógiai munka kiemelt területei

A gyermekek óvodai felvételétől, óvodai életének megkezdésétől a következő pedagógiai eljárásokat alkalmazzuk:

- Anamnézis felvétele az óvodába lépéskor
- Tudatosan tervezett folyamatos és rendszeres tervező és megvalósító pedagógiai munkával segítjük az egészséges életmód, egészségtudat, egészséges táplálkozási szokások kialakítását.
- Szeretetteljes légkörben segítjük az intézményes nevelésbe való beilleszkedést, érzelmi nevelést és szocializációt, értelmi fejlesztést, anyanyelvi nevelést, szókincs, nyelvi kifejezőképesség, beszédértés, beszédészlelés fejlődését.
- A hátrányos helyzetű gyermek differenciált fejlesztését megvalósítjuk.

4. A gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladatok

- Az óvoda gyermekorvosa és védőnője rendszeresen vizsgálja a gyerekeket.
- Ezekben a szűrővizsgálatokon felhívják a figyelmet az esetleges problémákra, a vélhetően szükséges egyéni, illetve szakorvosi vizsgálatokra.
- A szülői értekezletek témái közé beépítjük a tanácsadás lehetőségét a védőnők bevonásával.
- A szociális hátrányok csökkentése érdekében lehetőséget teremtünk a gyermekjóléti szolgáltatások igénybevételére. Aktív kapcsolatot tartunk a szociális ellátórendszerrel.

5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyeinek növelése, hátránykompenzációja érdekében kapcsolatot építünk az alábbi szervezetekkel:

- Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat
- Védőnői hálózat
- Szakmai szolgáltatók
- Civilszervezetek

Célunk, hogy e szervekkel való együttműködés eredményeképpen az esélyegyenlőségi pedagógiai célok megvalósuljanak. A különböző partnerekkel és szervezetekkel való kapcsolatunk, közös munkánk, erőfeszítésünk hozzásegíti a családokat és a gyermekeket a hátrányok csökkentéséhez, az életésély növeléséhez.

6. Óvoda – iskola átmenet támogatása

- Az iskolai életmódra való felkészítés során fokozott hangsúlyt fektetünk a képességfelmérés (4 éves kori mérés) eredményeire, és az abból adódó feladatok figyelembevételével a motivációra, a minél sokoldalúbb ismeretszerzési lehetőségekre, a gyakorlás biztosítására a tanulási képességek megalapozása érdekében, a tudás és az alkotóvágy kialakítására, erősítésére a minél gyakoribb pozitív megerősítés módszerével.
- Szülői értekezleten, egyéni megbeszéléseken iskolákkal közösen tanácsadással segítjük a szülőket az iskolaválasztásban.
- A gyermekek számára iskolalátogatást szervezünk.
- Az iskolákkal kapcsolatot tartunk, és információt cserélünk a gyermekek haladási üteméről.

7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

- Az intézményi közösségi életbe való beilleszkedés megkönnyítése érdekében, játszó délutánt szervezünk a gyermekeknek, ahol a szülők ismerkedhetnek az óvodával, és az itt folyó pedagógiai munkával.
- Minden szülővel személyes, közvetlen kapcsolatot alakítunk ki annak érdekében, hogy
 - a szülők kérdéseikkel, bizalommal forduljanak a pedagógusokhoz és az óvoda vezetéséhez,
 - megismerjük a családok szokásait, értékrendjét a gyermek szociális háttérét,
 - közös rendezvényeinken minél többen vegyenek részt,
 - bekapcsolódjanak az óvoda életébe.
- A gyerekekről fejlődési naplót vezetünk, amelyben az óvodába érkezéstől folyamatosan rögzítjük fejlődésüket. Ebbe a szülők fogadóórán betekinhetnek.
- A tájékoztatás alapjául a fejlesztési napló bejegyzései, a gyermek alkotásai, a nyílt foglalkozásokon való részvétel lehetőségei szolgálnak.

Az Integrációs Pedagógiai Programunk tartalmának gyakorlati megvalósítási folyamatát, ütemezését a mindenkori intézményi munkatervben határozzuk meg.

8. A nemzetiség kultúrájának és hagyományainak ápolásával kapcsolatos feladatok

8.1. Céljaink

A roma/cigány kultúra, művészetek és hagyományok értékei közül azoknak az átadása, amelyek a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodnak. A roma/cigány nemzetiségi óvodai nevelés oly módon készítse fel a gyermekeket a sikeres iskolakezdesre és későbbi tanulmányokra, hogy tudatosan építsen a roma/cigány kultúra és a többségi kultúra közötti különbözőségekre és hasonlóságokra.

8.2. Feladataink

- A nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományok ápolása.
- A nemzetiségi identitástudat kialakulásának és fejlesztésének segítése.
- Érzelmi biztonság megteremtése mellett a családból az óvodába való átmenet segítése.
- A magyar nyelven folyó óvodai nevelés, kommunikáció teljessé tétele.
- A nemzetiségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) tudatosan felépített tematika segítségével a nyelvelsajátítás változatos módon történő megszervezése
- A kialakult nyelvi szituációk függvényében, a természetes nyelvtanulási eljárásnak megfelelően a csoport heti- és napirendjének rugalmas alakítása.
- A magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelést folytató óvoda tevékenységi formáiban hangsúlyozottan szerepeljenek a roma/cigány játékok, versek, mesék és dalok. A vizuális nevelésben a sajátos szín- és formavilág kapjon helyt. A mozgáshoz kötődő tevékenységek között szerepeljen a roma/cigány táncművészet megismertetése.
- Az egészséges életmódra való nevelés kiemelt, hangsúlyos kezelése.

8.3. A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése

- A nemzetiségi óvodai nevelés a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.
- A nemzetiségi óvodai nevelésben részt vevő óvodapedagógusnak ismernie kell a nemzetiség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait. Fontos feladata a kultúrkincs továbbörökítése.
- A nemzetiségi óvoda nevelőmunkáját kiegészíti a családdal (szülőkkel, nagyszülőkkel stb.), a nemzetiségi intézményekkel, szervezetekkel való együttműködés, különösen a gyermekek nyelvi kultúrájának fejlesztése, a hagyományápolás és a nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.

- A nemzetiségi óvodai nevelést folytató óvodának a nemzetiségi kultúra és nyelv ápolását segítő eszközökkel is rendelkeznie kell.
- Az óvoda környezete tükrözze a nemzetiség kultúráját, a nemzetiség életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit.

8.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként

- a gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája és nyelve iránt;
- tudjon tájékozódni a kommunikációs helyzetekben;
- ismerjen a nemzetiség, az anyanemzet (anyaország) kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat (esetenként tájnyelven is); ismerkedjenek meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel; tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését.

9. Tehetséggondozás

A Nemzeti Tehetség Program és a köznevelési törvény értelmében fontossá vált óvodánkban a tehetségsegítés, gondozás. Az óvodába lépéstől tudatos pedagógiai attitűddel figyeljük gyermekeinket. Minden gyermekben igyekszünk felfedezni azokat az adottságokat, készségeket, amelyek kivételes értékeket képeznek bennük. A gyermeki személyiség megfigyeléséhez alkalmazott diagnosztikába beillesztjük azokat a szempontokat, tulajdonságjellemzőket, amelyek segítségével a gyermekekben felfedezhetőek tehetségcsírái, a tehetségigéret jelei.

A tehetséges gyermekek kiszűrésének módja a személyiség megfigyelése tulajdonságlista alapján igazodva az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságaihoz.

9.1. Céljaink

- Felismerni a tehetséget és megjelenési formáit.
- Segíteni a gyermeket a továbbfejlődésben
- Kielégíteni a kiemelkedő képességű gyermek megismerési, alkotási és speciális szükségleteit erős oldalának fejlesztése)
- A tehetséges gyermek tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése (pszichomotoros és érzelmi – akarati éretlenség)
- Szeretetteljes légkör biztosítása.
- A szülők bevonása, támogatása, együttműködő partneri viszony alakítása a tehetségsegítés folyamatában.

9.2. Feladataink

- A gyermekek folyamatos megfigyelése, nyomon követése az óvodai tevékenységek során.
- 5 éves kortól a tehetséggyanús gyermek bevonása a gazdagító programokba, az óvodában működtetett tehetségműhely foglalkozásaiba. (2018-ban természetismereti tehetségműhely kap helyet az óvodában, melyet a Nemzeti Tehetségprogram által elnyert pályázat támogatásával finanszírozunk. A későbbiekben más tehetségterület is szerepet kaphat a gyerekek érdeklődésétől függően).
- Tehetséggondozó tevékenységünk a környezeti neveléshez kapcsolódik, a szociális, életviteli és környezeti kompetenciák kialakítására, fejlesztésére irányul. Feladatunk a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak kialakításával a környezettudatos magatartás megalapozása, kirándulások, túrák, barlang és múzeumlátogatások, pedagógiai és természettudományos módszerek alkalmazásával, szülők bevonásával.

- Olyan ökológiai komplex szemléletmód megalapozása, mely rávilágít arra, hogy a természetben mindenre szükség van.
- Kiemelt területe a szociális kompetencia fejlesztése, a gyermekekben az egymás közötti kapcsolat erősítése, az együttérzés, a beleélő, beleérző képesség, az együttműködési képesség fokozása.
- A hagyományos pedagógiai módszerek mellett speciális természettudományos módszerek kerülnek előtérbe: megfigyelés, leírás, összehasonlítás, becslés-mérés, vizsgálódás, amelyeket az óvodáskorú gyermekekkel természeti környezetben egyaránt végezhetünk. Fontos eleme a személyiség különböző összetevőit érzékenyítő, ún. szenzitív játékok.

9.3. A fejlődés várható jellemzői

- Erősödik önbizalmuk.
- Kialakul reális önértékelésük.
- Társismeretük gazdagodik.
- A játékos kísérletek vizsgálódások, és a közös megfigyelések során formálódik kapcsolattartásuk.
- Vitás kérdéseket, problémahelyzeteket hatékonyan tudnak megoldani.
- Elfogadják egymás irányítását.
- Környezettudatos magatartásukat a természettudományos módszerek alkalmazásával megalapozódik.
- Fejlődik az együttérzés, a beleélő és beleérző képességük.
- Képesek önálló gondolkodásra.
- Értékké válik képzelőerejük, a szabálytartó képességük, a helyzet felismerési és döntési készségük.

9.4. A tehetsgműhely vezetésével kapcsolatos dokumentumok

- pályázati dokumentáció (NTP)
- haladási napló (a műhelyfoglalkozásokon megvalósuló fejlesztőprogram rögzítése,
- a tehetségazonosításhoz alkalmazott diagnosztika (beválogatás – mérések eredményei),
- a tehetséggondozó program hatásvizsgálata,
- a gyermekek fejlődésének rögzítése, nyomon követése.

10. Záradék

10.1. A pedagógiai program életbelépése, érvényessége

A módosított pedagógiai program 2019. augusztus 1.-től lép életbe és határozatlan ideig érvényes.

10.2. A pedagógiai program hozzáférhetősége

- A pedagógiai program nyilvános, az érdeklődők megtekinthetik és elolvashatják.
- A programunk a vezetői irodába kerül elhelyezésre.
- A hozzáférhetőség helyéről az intézmény falitábláján tájékoztatjuk a szülőket és az érdeklődőket.

10.3. Az óvodai program módosítása

- Törvényi változás esetén
- Feladatváltozás esetén
- Ha nevelőtestület dönt a módosítás elfogadásáról.
- Írásbeli előterjesztés nevelőtestületnek, óvoda vezetőségnek.

Pere, 2019. aug. 01.

Salákné Zsiros Mária
óvodavezető

11. Legitimációs záradék

1. Egyetértését nyilvánította:
(szülői munkaközösség) dátum

2. A nevelőtestület jóváhagyta:
jegyzőkönyv, határozat száma:
...

3. Tájékoztatásul megkapta:
Pere Község Önkormányzatának
Képviselőtestülete:
dátum:.....

4. Tájékoztatásul megkapta:
Nemzetiségi önkormányzat Pere dátum.....

Helyi Pedagógiai Programunk többletköltséget nem tartalmaz, annak végrehajtása a feladatfinanszírozásból eredő és a működést segítő támogatások növelése nélkül megvalósítható.

Jogszályi háttér:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény
- A kormány 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelete Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- A Kormány 137/2018. (VII.27.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet módosításáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998 évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- Az óvoda hatályos alapító okirata

